1978 APR-1

A tartalomból

„Ezzel nem azt akarom mondani, hogy pótolhatatlan hiányok vannak szakmai műveltségünkben, mert — bár igaz, hogy a népgazdasági tervezéshez sem értünk — az alapvető ismeretek megszerezhetők a munka első időszakában is. Ami sokkal rosszabb, az az, hogy többen közülünk most nem meggyőződésből, hanem kényszerből mennek vállalathoz, s úgy érezzük kitoltak velünk." KERESLET ÉS KÍNÁLAT cikk a 3. oldalon.

„Az egyetemi oktatásban látom a fő hibát. Nem szabad az egyetemről kiengedni azt, aki sem értelmesen beszélni, sem értelmesen írni nem tud. Sajnos nagyon sok ilyen van még a jobbak között is, hiszen aki már publikál, az nyilván nem a leggyengébbek közül való." JUBILÁL A KÖZGAZDASÁGI SZEMLE cikk az 5. oldalon.

„A társadalom de jure elismeri a szellemi tőkét, az objektív helyzet következtében azonban de facto nem: a jelenlegi gyakorlat szerint a tudás igen sok helyen egy- vagy két lépcsőfokkal alacsonyabb szinten hasznosul." LÁTÓKÖR cikk a 6. oldalon.

„Fábri Zoltán filmjének magyarjai egyévi németországi vendégmunka után térnek haza; hazatérésük napján kézhez kapják a SAS-behívót, és a Szózatot énekelve szállnak fel a frontra induló vonatra. Egyetlen lázadó moccanás, egyetlen — akárcsak belső — nem hallatása nélkül. Hiába láttak-hallottak mindent, amit akkor a világban látni lehetett." LES PROLOS cikk a 6. oldalon.

„Az afrikai eredetű dalt pusztán három dob kíséretében adták elő. A jorubák — akiket Nigériából telepítettek a rabszolgakereskedelem idejében Kubába — komoly jegyeket hagytak a kubai népzenén." A MONCADA cikk a 8. oldalon.

Fáth Péter felvétele

VILÁG PROLETÁRJAI, EGYESÜLJETEK!

KÖZGAZDÁSZ

A MAGYAR KÖZGAZDASÁGTUDOMÁNYI EGYETEM LAPJA

XX. ÉVFOLYAM, 6. SZÁM — ÁRA: 80 FILLÉR — 1978. MÁRCIUS 23.

Hogyan működnek a blokkok?

Ebben a félévben kezdett működni az egyetemen az új képzési forma, az alternatív blokkok rendszere. Lapunk figyelemmel kísérte az előkészítő munkát is, most induló cikksorozatunkban pedig a beindulásról, az első tapasztalatokról, a felmerülő gondokról fogunk írni.

A „Gazdaságpolitika — gazdaságirányítás" című blokk azért vonta magára a figyelmemet, mert négy tanszék tárgyai szerepelnek benne: a Gazdaságpolitikai szeminárium (gazdaságpolitikai kutatócsoport), a Társadalmi tagozódás, társadalmi intézmények című filozófiai kurzus (dr. Hardi Péter), Gazdasági növekedés (dr. Erdős Tibor) és egy szociológiai tárgy: A gazdaság intézményi analízise. (dr. Ladányi János). A blokk vezetője dr. Mandel Miklós, a gazdaságpolitikai kutatócsoport oktatója.

— Mi a véleménye a tanár úrnak a blokkrendszerről, helyesli-e, hogy a régi szakágazatok helyére lépett?

— Igen, egyetértek az új oktatási forma bevezetésével. Úgy vélem azonban, terjedelmükben elég kicsik a blokkok, és előzmények tekintetében — mivel különböző szakokról jönnek a hallgatók — problematikusak. Ez utóbbi ellen lehetett volna felvételi feltételek megadásával védekezni, mint ahogy ezt néhány blokk meg is tette. Mi nem írtunk ki ilyen feltételeket, mivel úgy fogtuk fel, hogy ez a blokk lényegében a most kifutó gazdaságpolitikai szakágazat helyére lépett. Ez a szakágazat a népgazdasági tervező-elemző szakhoz tartozott. A mostani tervgazdasági szakos hallgatók érdeklődése azonban inkább a matematikai, ökonometriai tárgyak felé fordult, és igen kis számmal vesznek részt a mi blokkunkon. Így nem köthettük szakhoz a blokk felvételét. De ez nem is olyan nagy probléma, ha azt vesszük, hogy ez az alternatív blokk nem szakmai specializálódást ad, hanem inkább érdeklődési területet elégít ki.

— Hogyan alakult ki a blokk koncepciója?

— A blokk tananyagának koncepcióját az elméleti gazdaságpolitikai szakágazaton kialakított gazdaságpolitikai szeminárium tematikája képezte.

— Hogyan épül fel a blokk tematikája, szerkezete? Hogyan kapcsolódik a négy tárgy egymáshoz?

— Vezető tárgyunk a Gazdaságpolitikai szeminárium. Ez a kifutó gazdaságpolitikai szakágazat szaktárgya volt. A képzés jellegének megváltozásával ez a tárgy sem tudta teljes struktúráját átmenteni, már az időkeret leszűkülése miatt sem. A régi, négy féléven át, heti négy óra helyett most két féléven át heti két óra, és az utolsó félévben heti négy óra áll rendelkezésünkre. Ezért elhagytuk a struktúrapolitika önálló tárgyalását, s erre a tárgy első félévében a gazdaságpolitika célrendszere és a beruházási-fejlesztési politika keretében kerül sor. A második félévi anyag az ár- és jövedelemszabályozás és a nem-

(Folytatjuk a 2. oldalon)

Lakógyűlés a Kinizsiben

A Varga Jenő Kollégium ez évi lakógyűlését március 13-án tartották a kollégium nagyklubjában, ahol meghallgatták a diákbizottság és az alapközösségi vezetők beszámolóját. Ezek után vita következett. A DB beszámolójából a legjelentősebb gondolatok a következők: a kollégium az egyetemtől idén több segítséget kapott, mint eddig, ennek része volt, hogy sikerült 180 új ágybetétet vásárolni a kollégiumnak, valamint kicserélték a régi szemeteskosarakat. A diákbizottság szerződést kötött a karate klubbal, amely szabályozza a karatések helyzetét a kollégiumon belül. Az év során a kollégiumban korszerű olvasótermet szereltek fel önerőből. Ez idáig nem rendeződött a tévé problémája, nem sikerült új tanulóasztalokat vásárolni. A tanulmányi munkát tekintve, kiemelkedő volt az a két előadás, amelyet Berend T. Iván tartott a diplomakészítésről. A kollégium tanulmányi átlaga az első félévben 3,87 volt. A kollégiumi átlagot tíz embernek nem sikerült elérni, közülük hárman félévismétlők, hárman pedig másik kollégiumba költöztek. A sportmunka terén a legnagyobb eredményt az elmúlt félévben szinte minden lakót megmozgató kosárlabdabajnokság jelentette. A kultúrális rendezvények közül a legnagyobb sikere a már hagyományos vetélkedőnek és a Mikulás-bulinak volt. Az idén rendszeresen a kollégiumban rendezték a táncházakat, ezek sikere az eddigieknél nagyobb volt. Az újdonsült rádió naponta átlagosan háromórás műsort sugároz, aminek színvonalán, az indulás nehézségei miatt, van még javítani való.

A DB, az alapközösségvezetők és az alapközösségek kapcsolata, ebben az évben is javult. Ezt főleg abban látni, hogy az ittlakók magukénak érzik a kollégium problémáit, és segítenek azok megoldásában. A felvetett vitás kérdések közül a legfontosabb a tévé, a meleg víz és a felfrissítésre váró ágyneműkészlet problémája volt.

Papp Béla főmérnök ígérete szerint, egy hónapon belül lesz működőképes tévéje a kollégiumnak, a melegvíz-szolgáltatás pedig a most folyó munkálatok befejezése után, ismét megfelelő lesz. Az ágyneműk kicserélésére, illetve felfrissítésére, valamint az új tanulóasztalok vásárlására valószínűleg még ebben a naptári évben sor kerül.

Végül a lakógyűlés határozott a házirend módosításáról: ezután reggel nyolctól lehet a kollégium lakóit látogatni.

KISZVAX

Passzívabb-e a mai ifjúság? Ez volt a címe és témája a legutóbbi POLVAX-nak, melynek meghívott előadója Nagy Sándor, a KISZ KB titkára volt.

Aki ismeri a POLVAX látogatottságát, már az elején válaszolhatott volna a fenti kérdésre. A KISZ KB titkárának látogatása és a téma kevesek számára bírt vonzerővel. A máskor túlzsúfoltsággal küzdő POLVAX-on ezúttal legfeljebb nyolcvanan voltunk, közöttük sok KISZ-vezető. (Velük viszont a korábbi POLVAX-okon lehetett ritkán találkozni.) Talán nemcsak a POLVAX vezetőinek kellene elgondolkodniuk ezen az érdeklődésen. Az, hogy kevesen voltak, még meghökcsátható hogy ez a POLVAX nem túl jól sikerült, már kevésbé.

Pedig mind az előre beérkezett, mind a helyszínen feltett kérdések lehetővé tették volna, hogy előadó és hallgatói — vezető és vezetettek — között értelmes, vitás kérdéseket tisztázó • véleménycsere alakuljon ki. A KB titkárához előre eljuttatott néhány kérdést a Klub KÖZ(L)ÖNY is közölte. „Egyesek szerint a KISZ-kongresszuson a legfiatalosabb beszédet Kádár János mondta. Vajon miért?" „A szocialista országok KISZ-vezetőinek életkora általában jóval magasabb, mint a nyugat-európai KP-k KISZ-vezetőié. Miért?" „Hogyan ítélhető meg a KISZ-en belüli bürokrácia?"

A „fiatalsággal" kapcsolatban például megtudtuk, hogy ez a kategória nem életkor kérdése. Kádár elvtárs beszéde azért tűnt fiatalosnak, mert jó volt, s a kongresszus határozata fiatalos. Ezzel az utóbbi megállapítással a résztvevők nemigen tudtak vitatkozni, bizonyára kevesen olvastuk végig ezt a dokumentumot.

A néhány bevezető kérdés után hamar kialakult a „menetrend": az ott levők elpanaszolták vélt és valós sérelmeiket, kellemetlen, a mozgalom céljait is érintő kérdéseket tettek fel, a KB titkára pedig megpróbált a kérdésekre válaszolni. A jelenlévő KISZ-vezetők valószínűleg nem akarták megzavarni az eszmecserét, mert — az egyetemi KISZ-titkár kivételével — nem szóltak bele a beszélgetésbe.

A hallgatóság és az előadó párbeszéde végül is két téma köré csoportosult. Az egyik a KISZ akció-centrikussága, hogy rengeteg akciójával behatárolja a cselekvést, lélegzetvételnyi szünetet sem hagy a fiataloknak. Az előadó nem fogadta el azt a — több hangon megszólaló — egyhangú véleményt, hogy a KISZ tevékenysége a politizálás helyett egyoldalúan a gazdasági építőmunka segítésére korlátozódik. Többen pedig azt vetették fel, hogy a KISZ csak alkalmazkodik a körülményekhez, ahelyett, hogy a változások kezdeményezőjévé válna.

Fél tizenkettő felé már erős fáradtság jelei mutatkoztak az előadón. Lefelé menet az egyetem kapujában még összejött egy rögtönzött kis vitakör, melynek középpontjában a KISZ KB titkára állt, aki viccesen azzal búcsúzott: a holnapi KB ülést itt, a kapuban fogjuk megtartani.

Kár, hogy nem komolyan gondolta.

F. S. P.

Három tavasz

„Ha az emberek meggondolnák, mennyiszer változtatták meg nézeteiket egyes tárgyakra nézve, s mi egészen másképp éreznek bizonyos dolgok iránt most, mint előbb, nem ítélnének oly szigorúan azokról, kiknek nézetei, érzelmei egyes kérdésekre és személyekre nézve saját nézeteiktől eltérnek".

(Eötvös József: Gondolatok)

Történelmünk nagy lehetőségeiről és kísérleteiről gondolkodom, amikor a Forradalmi Ifjúsági Napok ünnepei kapcsán a magam belső, saját megemlékezéseit is megrendezem. Itt belül nincs ünnepi szónoklat, kórus és tánc, de van több személyes érzelem és vonatkozás. Történelmünk során, amikor a világ nagy megrázkódtatásainak hazai hatására lehetőség nyílott valami újat, korszerűbbet kezdeni, a haladást képviselő erők számára megadatott az a ritka tudat, hogy rövid idő alatt, közvetlenül társadalmat formáló, átalakító tetteket hajthatnak végre. A személyes cselekvés közvetlenül válhatott társadalmivá, az eseményekben való részvétel igazi politika-„csinálást" jelentett. A márciusi ifjak és 19 ifjúkommunistái egy válságba jutott társadalom új kibontakoztatásának lehettek a részesei. Az összekuszálódott magyar történelem világosabb útjainak megteremtéséhez nyílott egy rövid időre lehetőség 1848-ban és 1919-ben, de akkor a világpolitika fordulatai csak további ficamokat okoztak, és 1945-re halasztották a kibontakozás lehetőségeit.

Közvetlenül 1945-től kelteződik mai korunk. A világháború utáni vakuum tabula rasat jelenthetett a demokratikus erőknek. Számomra ez az időszak is szinte a száz évvel korábbiakhoz hasonlóan történelem. De mindaz, amit a szocializmus erői erre a „tiszta lapra" felírtak, ma mégis közelmúlt és meghatározó. Vonzásai és taszításai közvetlenebb hatást gyakorolnak érzelmeim kialakulására, mint a megelőző korok. Ma, amikor az elmúlt három nagy forradalmi tavasz lebeg előttünk példaként, el kell döntenem: rendkívüli korok elérhetetlen távolságban lévő eseményeiről kell megemlékeznem, vagy a saját életemben közvetlenül lehetőségem van a forradalmi elődök nagyszerű példáját követve társadalmunk fejlődéséért küzdeni. Feloldhatom-e az ellentmondást napjaink és forradalmaink cselekvésének jellege között, a „hétköznapi forradalmiság" kategóriájával? Az iskolában mindig a forradalmi cselekvést állították elém példaként, saját közéleti munkám során pedig megtanultam, hogy a forradalmárok szenvedélyeit korunk, valóságunk megszelidíti; meg kell tanulni átváltani indulatainkat a mindennapi szívós munka hajtóerejévé. Korunk, világtörténelmi korszakunk forradalmi; de a szocializmus építése hazánkban ma nem a forradalmak szenvedélyes hőseit kívánja, hanem jól felkészült, szívós reformereket, akik képesek a mindennapok aprómunkáját elvégezni. Ez csak annyit jelent, hogy a szocializmus erőinek politikai győzelme után a társadalom átalakításának aprómunkája következik, amely más jellegű, mint a forradalom. Az ünnepek jó alkalmat adnak arra, hogy eredményeinket áttekintsük, és az ebből merített lelkesedést felhasználjuk a további munkában: görcseink oldásában, az egészségtelen monopóliumok felszámolásában, a társadalmi haladás következetes szolgálatában. Nem szabad elrontani egyéni lehetőségeinket túlzott türelmetlenséggel, nagy nekirohanásokkal és az ellentmondások fokozásával. Legutóbbi forradalmi átalakulásunk megszüntette a magántulajdonosi rend korlátait, ezzel elhárult a legnagyobb akadály az igazságos társadalom felépítése elől. Élnünk kell a lehetőséggel, nekünk — akik beleszülettünk ebbe az új társadalomba — meg kell tanulnunk, hogy a mindennapi dialektikus fejlődés igényeinek megfeleljünk. A napi ellentmondások türelmes és kitartó feloldásával, kulturális politikával előrevinni dolgainkat. Mozgalmainkat és intézményeinket tudatosan kell használni és formálni mindennek érdekében.

Ezek a gondolatok nem jelentik korunk feladatainak lebecsülését, ellenkezőleg: a mai követelmények tudatos feltárásával bebizonyosodhat az, hogy szükséges személyes erőfeszítéseink semmivel sem kisebbek mint a forradalmároké voltak. És feladataink sem kisebbek, de érthető módon mások, más jellegűek. Ha ezt látjuk, akkor nem válunk közömbössé ünnepeink iránt; melyek új tartalommal telítődhetnek: a korszerűt látták meg forradalmi elődeink is a maguk idején.

Vass László

Hogyan működnek a blokkok?

(Folytatás az 1. oldalról)

zetközi együttműködési politika, a harmadik a terv és a szabályozók viszonya, valamint a népgazdaság szervezeti rendszere. A Ladányi-féle kurzus lényegében ugyanezeket a kérdéseket vizsgálja szociológiai oldalról, tehát egy másik tudományág megközelítésében. A növekedési kurzus nemzetközi, közgazdasági elméletekkel támasztja alá a blokk anyagát, a Hardi-féle társadalmi struktúra szeminárium pedig politikai vonatkozásokkal egészíti ki, lényegében a gazdaság megszervezésének politológiai oldalát hangsúlyozva. Az interdiszciplináris jelleg erősödése jelentős változás a gazdaságpolitikai szakágazat anyagához képest.

— Kiket, milyen érdeklődésű hallgatókat vártak a blokkra?

— Több tervgazdasági szakosra számítottunk. Azért vártuk főként őket, mert a blokk makroszemléletű képzést nyújt, ehhez pedig a tervgazdasági és a pénzügy szak tananyaga áll legközelebb. Mint említettem, ők igen kis számban jelentkeztek a blokkra, jöttek azonban iparosok, közlekedésesek, külkeresek — és az érdeklődés egyáltalán nem kisebb, mint a régi gazdaságpolitikai szakágazaton volt. A foglalkozásokon elég aktív a részvétel, és a kiadott kötelező irodalom olvasását sem hanyagolják el.

— Milyen képesítést ad a blokk? Milyen területen tudják a hallgatók az itt szerzett tudást hasznosítani?

— A blokk — mint a többi sem — nem ad külön képesítést. Lényegében egy speciális érdeklődést elégít ki. Azt hiszem, az egyetemi szakképzettség nagyon kevéssé határozza meg az ember pályájának alakulását. Ez a blokkrendszer alkalmasnak tűnik arra, hogy a régi nagyon lehatárolt, specializálódott képzést feloldja, hogy szélesebb áttekintést nyújtson a hallgatóknak, s így közgazdaságilag konvertálható tudással hagyják el az egyetemet. Nemcsak és kizárólag ennek a blokknak az elvégzése, de ez is hozzájárul ahhoz, hogy például egy iparszakos hallgató az Országos Tervhivatalban, vagy más irányítási területen el is tudjon helyezkedni. Erre a blokk elvégzése önmagában még nem nyújt garanciát — de szélesíti a hallgatók lehetőségeit.

— Milyen tananyagból tanulnak a hallgatók?

— Jegyzetünk nincs, és nem is akarunk kiadni. Húsz embernek nem érdemes. A most futó mindkét tárgyból útmutatókat bocsátottunk ki, melyekben feltüntettük az egyes foglalkozások anyagát és az odatartozó kötelező, illetve ajánlott irodalmat. Ezt a szemináriumokon kérjük számon — tehát amolyan irányított szakirodalom olvasásáról van szó.

Összefoglalásként: első tapasztalataink nagyon jók, bár a blokkokra jelentkezés spontánul történt. Nem tudjuk, hogy a hallgatók milyen szempontok szerint választották, hogy ez a választás tudatos formában ment-e egyáltalán végbe, épp ezért, azt sem lehet tudni, hogy a következő években, sikerül-e majd ilyen hallgatói gárdát összeszedni.

★

A blokk egyik hallgatója: „Azért választottam a gazdaságpolitikát, mert makroszintű rendszerekkel és folyamatokkal akarok foglalkozni. Még annak idején a szakszemináriumvezetőmmel is megbeszéltem a blokkválasztást, ő is úgy véli, hogy a kettő remekül kiegészíti egymást. A mostani két tárgy nagyon tetszik nekem. A gazdaságpolitikai szeminárium konkrét, ismert több tárgyból tanult gazdasági mechanizmusok hátterét világítja meg, kiegészíti az elméleti-gyakorlati tárgyakat, és szélesíti a belátható területet. Mindehhez még érdekes formában és jó hangulatban is zajlik. A filozófiának is érdekes a tematikája. Az osztályok elhelyezkedésével foglalkozunk nagyon elvi síkon. Különösen tetszik az irodalom anyaga: marxista polgári és „vegyesnek" nevezhető szerzők műveit dolgozzuk fel. Nemrég volt Pollányi Károlyról szemináriumunk, ez nagyon jól sikerült."

Pál Kata

Jó alkalom a tanítás gyakorlására

Körülbelül hat-hét évvel ezelőtt a budapesti KISZ-bizottság határozata nyomán jött létre az egyetemen a Marxista Diák Akadémia, kizárólag azzal a céllal, hogy a középiskolások világnézetét, látásmódját — előadások, szemináriumok keretében — formálja, alakítsa. Az MDA tehát nem előkészítő tanfolyamhoz, inkább egyfajta konzultációhoz hasonlítható. Téma a napi politikai eseményektől kezdve a filozófia rejtelméig minden, ami érdekli, foglalkoztatja a középiskolásokat, és olyan kérdéseket is fel lehet itt tenni, amelyekre a világnézet órán nem adott kielégítő választ a tanár.

Bellovits Márta IV. éves ngt. szakos hallgató már harmadik éve vezeti ezt a „tanfolyamot".

— Milyen az MDA szerkezeti felépítése?

— Kétéves az akadémia, az első évben pg-vel, a második évben filozófiával foglalkozunk — alapszinten. Az MDA munkájában huszonöt hallgató vesz részt, II. évesek, vagy ennél idősebbek. (Jelenleg a szemináriumvezetők többsége ált. karos, tanár szakos.) A pg-szekció vezetője Újhelyi Gyula ngt. IV. éves, a filozófia szekciót pedig Kiss Judit III. éves tanár „A" szakos hallgató vezeti. Mi hárman alkotjuk a vezetőséget, időnként összeülünk és megbeszéljük az aktuális tennivalókat. A munkánk már a tanév előtt megkezdődik, ilyenkor az ország valamennyi középiskolájának küldünk jelentkezési lapokat, és egy kísérőlevelet. Ebben röviden vázoljuk, hogy mit jelent az akadémia, és egyértelműen megmondjuk azt is, hogy nem egyetemi előkészítésről van szó. Igaz, hogy alaposan átvesszük a középiskolai pg-anyagot — ami egyben felvételi tárgy is —, de nem azért, hogy itt tanulják meg a gyerekek, hanem azért, mert ez kitűnő alapot jelent a mindennapi gazdaságpolitikai események megértéséhez.

Eleinte, amikor kezdtük a szervezést, hetente egy alkalommal volt előadás, a következő héten pedig szeminárium, ugyanabban a témában. Ez a módszer nem vált be, mert az előadások színvonala enyhén szólva ingadozó volt, ezért tértünk át más formára: csak konzultációkat tartunk. Központilag kiadott tematika szerint dolgozunk, az egyes foglalkozásokra stencilezett vázlatokat készítünk, amit a szemináriumvezetőktől kapnak meg a gyerekek. Ezekben a vázlatokban eredeti irodalmi szemelvényeket szoktunk feltüntetni, és néhány pontban összefoglaljuk az óra témáját; így hosszabb távon is jobban látni a logikai összefüggéseket. Ettől függetlenül a hallgatók is jegyzetelnek.

— Hogyan készítitek fel a szemináriumvezetőket?

— Egyénileg készül fel mindenki, nincs erre külön tanfolyam, illetve — februártól — a filozófia szekcióban kéthetente rendszeresen felkészítjük a jelenlegi és leendő szemináriumvezetőket. Az egyik súlyos gondunk, hogy kevés a jelentkező, sok esetben nem a legrátermettebb hallgatók végzik ezt a fontos munkát. Nyaranta szoktunk táborozni egy-két hétig, akkor — nem túl alaposan, de — fel tudjuk készíteni a szemináriumvezetőket. Az igazsághoz az is hozzátartozik, hogy a Studium Generale sok jó képességű hallgatót vesz el „előlünk", de még így is biztos akadna olyan vállalkozó az egyetemen, aki szívesen csinálná ezt a munkát — bármikor jelentkezhet, várjuk! Ez a fajta KISZ-vállalás egyben jó alkalom a tanítás gyakorlására is. A konzultációk vezetése pedig mindenki számára egy bizonyos önkontroll — lemérheti, hogy milyen szinten képes továbbadni, elmagyarázni az egyetemen tanultakat. (Néhány szemináriumvezetőnk van, aki a Studium Generaléban is és az MDA-ban is dolgozik; az ő csoportjukban a legkisebb a lemorzsolódás.)

— Hányan kezdenek egy-egy tanév elején, és hányan járják végig a kétéves akadémiát?

— Körülbelül kétszázötven jelentkezési lapot küldünk szét, ebből — jó esetben — visszaérkezik százhetven. Ez általában azzal magyarázható, hogy nem tudják pontosan, mi az akadémia célja; talán a mi kísérőlevelünk nincs megfogalmazva világosan. Tapasztalatból tudom azt is, hogy néhány iskolában egyenesen lebeszélik a gyerekeket, mondván, hogy az ott szervezett vitakörök is ezt a célt szolgálják, felesleges eljárni az egyetemre.

Menet közben is sokan kimaradnak. Általában a második év vége felé, tehát amikor a gyerekek érettségi előtt állnak, akkor a legnagyobb arányú a lemorzsolódás: ötven-hatvan százalékos. Persze a szemináriumvezetőn is sok múlik, hogy megtudja-e tartani a csoportját. Nálunk nemcsak a tudás nagyon fontos, hanem a módszertani felkészültség is sokat számít. Ez az, amit mindenkinek saját magának kell kialakítania, illetve elsajátítania. Ebben nem tudunk segíteni, esetleg tanácsot adhatunk.

— Az egyetemen kinek tartoztok beszámolni a végzett munkáról?

— Elvileg a KISZ-nek, de ez a gyakorlatban nagyon formális. Évente egy-két alkalommal elmondjuk a bizottsági ülésen a tapasztalatokat, de gyakorlati haszna, jelentősége egyáltalán nincs. Jóval szorosabb viszont a kapcsolatunk a Studium Generaléval, de ez nem hivatalos. Tulajdonképpen senki nem kéri tőlünk számon, hogy mit csinálunk, ez teljes egészében ránk van bízva.

— Van patronáló tanárotok?

— Nincs. Ez talán a mi hibánk is, annyiban, hogy már az első években nem kerestünk kapcsolatot egyik tanszékkel, tanárral sem. Ez az egész a tanárok számára a „levegőben lóg". Sólyom Antallal, a filozófia tanszék tanársegédével szoktunk néha konzultálni a problémákról, ő ad tanácsot is a munkánkhoz — szintén nem hivatalosan.

— Anyagi támogatást kaptok?

— Igen, minden évben ötezer forintot kapunk a budapesti KISZ-bizottságtól. Ez arra sem elég, hogy tábort szervezzünk, ezenkívül év végén jutalomkönyveket vásárolunk a szorgalmas, rendszeres akadémiahallgatóknak. Szóval nem állunk túl jól.

Az, hogy évente csak egyszer kéri számon munkájukat, eredményeiket a KISZ-bizottság, mindenképpen kevés! Hiszen vállalt feladatuk a középiskolából kikerülők világnézeti megalapozásában való részvétel, és ez a munka ennél több figyelmet érdemelne az egyetemen.

Egressy Gabriella

MEGHÍVÓ

HAZÁNK FELSZABADULÁSÁNAK 33. ÉVFORDULÓJA ALKALMÁBÓL

Ünnepi megemlékezés lesz az egyetem aulájában március 31-én du. 2 órakor.

Ünnepi beszédet mond Vass László a KISZ-bizottság titkára. A műsor keretében fellépnek az egyetem kultúrcsoportjai: énekkar, zenekar, tánckar és irodalmi kör, megerősítve néhány színművészeti főiskolás hallgatóval.

Az ünnepségen az egyetem minden oktatójának, dolgozójának és hallgatójának részvételére számítunk.

A Moncada együttes a Polvaxon

Mindenki másképp csinálja...

Mikor vele beszéltem, a versenyzők jutottak eszembe. A labdarúgókra, vívókra, tornászokra gondoltam, akikre két-három hetet is szánnak, hogy *az új környezethez akklimatizálódva képességeik legjavát tudják nyújtani* a versenyen. A sportolóval viszik az orvost, a szakácsot és a pszichológust is, mégis előfordul, hogy a sikertelenségnél, a nem kellő akklimatizálódásra hivatkoznak.

Hogy miért éppen a sportolók jutottak eszembe, egy külkereskedővel beszélgetve? Talán mert *ő is a startvonalon áll.* Első munkahelyén az akklimatizálódás állapotában van. Pszichiáter helyett vitt egy szerény emberismeretet, szakács helyett... szóval szerzett szaktudását *majd kipróbálhatja a gyakorlatban, ha lesz rá mód.* Különben sem kell úgy agyonpátyolgatni, minden nehézséggel szemben kivédeni a fiatalokat. Hadd edződjenek a küzdelemben — vallja a pedagógia. S az edzettségre annál is nagyobb szükség van, mert itt a mérkőzés nem 45 perces, hanem a mai nyugdíjkorhatárt véve alapul körülbelül 35 éves időtartamra szól. Aztán, ha valami hiba csúszik a teljesítménybe, kinek jut eszébe 35 év után az akklimatizálódás zavaró körülményeire hivatkozni. Fontos ez egyáltalán? Beszélgető partneremnek most mindenesetre ez a mindennapjait jelenti.

★

„*Úgy érzem magam, mintha egy meghosszabbított termelési gyakorlaton lennék.*

De aztán ránézek a velem szemben ülő, nehezen elviselhető kollégára, és visszazuhanok a valóságba. *Fél nyolctól, délután négyig lötyögés. Jó lenne már valamit csinálni.*

Persze én választottam a munkahelyemet. Akkor úgy képzeltem, *ez felel meg legjobban az elképzelésemnek.*

Csak bámulom azokat az évfolyamtársaimat, akik *alighogy beléptek új munkahelyükre csodálattal beszélnek róla,* vagy azokat, akik *két hét után otthagyják a vállalatot,* mert csalódtak. Szerintem *mind a kettő megalapozatlan vélemény.* Legalább egy év kell ahhoz, hogy felelősen véleményt tudjon mondani első munkahelyéről az ember. *És nem is biztos, hogy hasznos egy fiatal embernek, fél év után váltogatni a munkahelyét.* Nekem az a véleményem, hogy aki most kezd, annak nem kell azonnal az asztalt vernie, ne várja, hogy mindjárt a kánaán közepébe csöppen.

Van aki a kezdeti sikertelenségekért *a pályázati rendszert szidja.* Véleményem szerint nem hülyeség, sőt nagyon *sok értelme van.* Kétezer cím között válogathat az ember, és ezek közül *három helyet is kijelölhet magának.* Így is, úgy is felkeresnek a végzősök három-négy munkahelyajánlattal. És huszonnégy évesen már kell annyi *emberismerettel rendelkezni mindenkinek,* hogy egy személyzetissel történt beszélgetésből kiderítse, mi a vállalat szándéka.

Munkát keresve én is több külkereskedelmi vállalatnál megfordultam. Jártam olyan helyen, ahol a beszélgetés során *semleges benyomásokat szereztem.* Máshol a teljes elutasítás arra engedett következtetni, hogy *már megvan a kiszemelt emberük.* Volt ahol *kevés volt az orosz nyelvismeretem* és főleg a kémiai tudásra számítottak, amivel nem rendelkezem. Egy másik helyen vigyorgott a *személyzetis, amikor sorolta a lehetőségeket: nyugati kirendeltség, utazások, nyelvtanfolyamok.* Ez volt a legcsábítóbb hely.

A legkomolyabbnak az utolsó próbálkozásomat találtam. Éreztem, hogy kell nekik az ember, de válogatnak. Láttam mindjárt, itt nem lehet a nyelvi ismeretemmel sumákolni. Megmondtam egyenesen, mennyit tudok. Végül is ez utóbbi helynél döntöttem.

Az egyetemen III. éven *marketinget tanultam Tóth Tamásnál.* Nagyon érdekelt. De mint kiderült, *ami szép elméletben, az nem biztos, hogy jó a gyakorlatban is.* Nálunk a vállalatnál a marketingeseket *papírtologatóknak hívják.* Mást sem csinálnak, csak kávéznak és csevegnek. Sajnos, ez nem elsősorban az ő hibájuk, sokkal inkább annak a következménye, hogy nem alakult ki a külker, és az ipar között a közös tervezés, az aktív együttműködés, amely nélkülözhetetlenné tenné a marketinget. Ezért aztán *az első tapasztalatok után arra kértem a főnökömet, ne marketinges, hanem támadóiellegű külkeres munkára tegyen.*

Így kerültem a kooperációs osztályra. Itt a munka igen érdekes lesz, ha csinálom... Amit már kaptam, az a kevés is érdekes volt. Egy angol komával. *Azon a héten végre volt egy napra való munkám vele.* Mindenesetre elmondhatom, hogy dolgoztam, „ketyeg az üzlet", a bonyolítóknak már át van adva a téma. *Meg kell becsülni egy tanulónál ezt a kicsit is.*

Ugyanis *egy évig tanulóléttszámon vagyok.* Letelt a félév, de *ahhoz képest nem sokat tanultam.* Az a baj, hogy *a tanulás a vállalatnál nincs igazán kézben tartva.* Van ugyan instruktorom, egy mérnökközgazdász. Viszont nem ülök vele egy szobában, de ami a fő baj, míg ő egy bizonyos termékkel foglalkozik, addig az én területem egészen más, vegyes felvágott. Akivel egy szobába kerültem, a legrégibb szakember az osztályon. Tőle sokat tanulhatnék, de sajnos, kibírhatatlan a magatartása. *Nem szakmai féltékenység* ez, noha külker. vállalatoknál ez sem ismeretlen. Különösen a bevezetett termékeket exportáló vállalatoknál ilyen a helyzet. Az újonnan belépő számára át kellene adni egy-két jól belőtt területet, és ez nincsen senkinek ínyére. De *főleg az utazásokat sajnálják leadni.* Nálunk, *ahol viszonylag sok az utazás, nincs ilyen féltékenység.*

Az én kollégám sem féltékeny, csak emberileg gyenge. Sérteget a másikat, *élvezi a szakmai kiszolgáltatottságomat,* valamikor napokig átnéz fölöttem. Hangoztatja, hogy *„neki megvan a véleménye a mai fiatalokról".* Centiméteres harcot folytat azért, hogy hogyan áll az asztala. *Rettenetesen meg tudja keseríteni az ilyesmi az ember mindennapjait, amikor amúgy is olyan kutyául fölöslegesnek érzi magát a vállalatnál.* Van amikor dühöngök, s csak a jólneveltségem tart vissza attól, hogy nehogy valami hülyeséget csináljak. De hát *ez is hozzátartozik az úgynevezett vállalati légkör tanulmányozásához.* Mert abból viszont jól haladok előre.

A munkahelyemen elég sok új dolgoggal találkoztam. *Sok a vállalati pletyka, mások a felfogások, szokások.* A régi dolgok bennem lassan átértékelődtek, de egyelőre sok mindennel nem tudok mit kezdeni. Az egyetemen például nem szoktam meg, hogy mást mondjanak rólam, mint ami a véleményük. A munkahelyen nem ilyen tiszták a kapcsolatok. A bosszúságomon legtöbbször *inkább a sajnálatom kerekedik felül, amikor azt látom, hogy a vállalatnál, mintha mindenki mindenki ellen lenne.* Kialakulnak a klikkek, szidják egymást, folyik az intrikálás egymás ellen, s az energiájuk egy része ezzel megy el. *Én csak szemlélője vagyok ennek a zavaros helyzetnek.*

Amikor odamentem, *ugyanúgy viselkedtem, mint az egyetemen,* természetesen a kötelező udvariasság betartása mellett. És tapasztaltam, hogy *nemcsak a farmerem, a hosszú hajam, de az őszinteségem legalább annyira nem aratott sikert.* Ennek ellenére legutóbb a választáson KISZ-szervezőtitkár lettem. Annyian szavaztak rám, hogy teljesen meglepődtem. Nem is gondoltam volna, hogy ilyen népszerűvé váltam ezzel a stílussal. *Persze, tudok színészkedni, de valahogy nem érzem úgy jól magam.* Ezért aztán fél év alatt *„a dolgok rendje és módja szerint" kaptam egy-két pofont,* és ettől kissé megkeményedtem. *Lassan megy az alkalmazkodás természetesen, de hogy más lettem, mint voltam, azt abból is le lehet szűrni, hogy ma már nem merek olyan őszintén beszélni, mint az egyetemen.*

Fél év után *megszürkült a kezdeti rószaszínű elképzelésem* a vállalatról. Ma már látom, *az osztályvezető sem olyan vagány,* mint képzeltem. De az sincs kizárva, hogy ha lesz munkám, talán ugyanolyan rózsaszínűvé válik minden, mint korábban. *Remélem, a munkámban majd ki tudom élni magam.*

Mindenesetre azt már látom, *a munkahelyem nem válik második otthonommá, mint az egyetem volt.* Itt a magánélet és a munka is keményebben szétválik. Ma, ha igazán jól akarom érezni magamat, a régi barátaim közé megyek. A munkahely az egészen más. Természetesen vannak nagyon rendes kollégáim is sokan. Különösen a fiatalok, akikkel teljesen egyformán gondolkozom. Az egyik már négy éve van a vállalatnál, önálló munkaterülettel foglalkozik. Ő egyáltalán nem elégedetlen, megtalálta magát. A másik a másfél éves munkaviszonya óta egyetlen üzletet sem kapott. Ideges, elfásult, én megértem.

Nemrég a főnököm megkérdezte tőlem, *hogy érzem magam? Se jól, se rosszul! válaszoltam,* mire kérdőn nézett rám. *Zavarodott volt sokminden körülöttem.* Most értem el odáig, *hogy rendezni is tudom a dolgokat és lassan kezdek tisztábban látni.* Fél év múlva *eldőlnek bennem a kérdések,* és akkor majd döntök. Ha ez a munkahely megfelel az elvárásaimnak, akkor maradok, ha nem odább állok. *Elvégre ez a játék már nem diplomára megy, ez ennél is fontosabb, maga az élet."*

H. E.

Az oktatási feladatok legyenek az elsődlegesek

A kari tanács előtt a szervezés tanszék beszámolója

„Talán szokatlan, hogy beszámolónkban ismertetjük a hallgatóság körében végzett felmérés legfontosabb eredményeit. Véleményünk szerint a modern oktatás elveti az ex katedra elvet, középpontba a tanár-diák párbeszédet helyezi, az egyetemet tanárok és diákok közösségének tekinti. Ez a felfogás nagy súlyt helyez a diákok véleményére, az oktatási folyamat kontrollját jelentős részben arra alapozza."

Így kezdődik az ipari üzemszervezési tanszék beszámoló jelentésének az a része, mely a hallgatóknak a tárgyról alkotott véleményét ismerteti. Még nem vált megszokottá, hogy érdemben — lehetőséget adva a névtelenségre — megkérdezzék a hallgatókat. Különösen, ha véleményük — várhatóan — nem csupa jót és szépet fog tartalmazni. Ahhoz pedig már kifejezett bátorság kell, hogy ezt a véleményt — már ismert negatívumaival együtt — a kari tanács elé terjesszék, mint ahogy tette ezt a tanszék március 15-én.

Egy negyvenkét oldalas beszámoló eléggé terjedelmesnek tűnhet, de aki ismeri a tanszék közelmúltját és jelenét, az tudja: volt miről írnia Máriás Antal tanszékvezetőnek és munkatársainak.

Két álláshellyel kevesebb

A korszerűsítés nyújtotta lehetőségek megnövelték a tanszék feladatait és felelősségét. A korábbinál nagyobb óraszámban, a szakok szélesebb körére kiterjesztve oktatják a szervezést.

Ugyanakkor az oktatói és kutatói létszám az egy esztendővel ezelőtti állapothoz képest kettővel kevesebb. A múlt év folyamán ugyanis egy tanársegédi és tudományos munkatársi álláshelyet megszüntettek. Az elmúlt évben többen kényszerűen távoztak a tanszékről, s óráikat — azok szakmai jellege miatt — nem lehetett tetszés szerint elosztani.

Nem jobbak a tárgyi feltételek sem. Az oktatók számára rendelkezésre álló szobák zsúfoltak. Ez persze szervesen „illeszkedik" az egyetemi teremhiány egészébe, és jelentősen hozzájárul ahhoz, hogy az idők folyamán a tanári szobák irodává tanteremmé változtak.

A tanszék több mint egy esztendeje kezdett hozzá tevékenységének elemzéséhez, módszeres felülvizsgálásához. Három elvi kérdés került a középpontba: a szakterület lehatárolása, az oktatási célok megállapítása, valamint az oktatás és kutatás összekapcsolása. A szakterület lehatárolásánál a tanszék véleménye szerint „azt kell megfontolni, hogy a gazdaságon belül mely területet kell vizsgálnunk. Ez a mi esetünkben nem lehet más, mint a vállalat és annak is egy csoportja: az iparvállalat." (Ezt a kari tanácsülésen néhányan vitatták, kifejtették, hogy a tanszéknek a szervezés egészével kellene foglalkoznia, s ezt nevének megváltoztatásával is jelezhetné.)

A hallgatók véleménye

Feltétlenül figyelmet érdemel a beszámolónak az a része, amely a hallgatók véleményét ismerteti. A harmadévesek közül 97-en, a negyedévesek közül 91-en töltötték ki a kérdőíveket.

Az oktatás folyamatára vonatkozó válaszok a didaktikai gyengeségekre hívták fel a figyelmet. Az előadások látogatottsága fokozatosan csökkent. A megkérdezettek közül többen szétfolyónak, elvontnak, mások bonyolultnak ítélték az előadásokat. A szemináriumi munka értékelése sem mondható kedvezőnek.

Az oktatási célt és a tárgy struktúráját pozitívabban ítélték meg a hallgatók. Arra a kérdésre például, hogy az oktatási célok kielégítőek-e, a negyedéves hallgatóknak több mint fele jelölte meg a „nagyrészt igen" rovatot. „Alig" és „nem" egy sem volt. A négy oktatási célt külön vizsgálva viszont „nagyon elgondolkodtató, hogy a negyedik oktatási célt — szervezési dokumentáció átadásával biztosítani az alapvető gyakorlati rendszerszervezési módszerek megismerhetőségét — a negyedévesek kedvezőtlenül fogadták. Ennek okát a diákokkal együtt kell megtalálnunk."

A tananyag egészéről alkotott vélemények így foglalhatók össze: problémafelvető, információt nyújtó és gyakorlatias. Gyengéi elsősorban a szerkezet, a komplexitás színvonala és a koncepcionális gazdagság vonatkozásában mutatkoznak.

„Megítélése szerint az oktatómunka — célratörő — élénk — lanyha — széteső volt?" Erre a kérdésre adott válaszok egyáltalán nem hízelgőek. Rámutatnak a szemináriumi munka mélyenségére és arra, hogy a jó szemináriumi munka együttes feltétele, hogy a tanár feladata magaslatán álljon, és a diák alaposan készüljön.

„Beszámolónkban a tudományos munkáról szóló rész elveinket, szervező tevékenységünket és csekélyebb mértékben eredményeinket tartalmazza. Az elmúlt időszak nem kedvezett az elmélyült tudományos munkának, minden erőfeszítésünket az oktatás folyamatosságára és megújítására kellett összpontosítanunk."

Az eddig végzett munka eredményeként említi a beszámoló, hogy minden ismert nehézség és akadály ellenére az oktató tevékenység rendezetté vált, kialakult a munkarend és a munkastílus. A szaktárgyat oktatók munkaközösségekké szerveződésével megteremtődött az oktatás egységes értelmezésének feltétele.

A kari tanács a beszámolót elfogadta, megállapította, hogy a szervezés tanszék a feladatokat megoldotta. Kiemelte a hallgatókkal való kapcsolat fontosságát és azt, hogy az elkövetkező időkben az oktatási feladatok legyenek az elsődlegesek.

F. S. P.

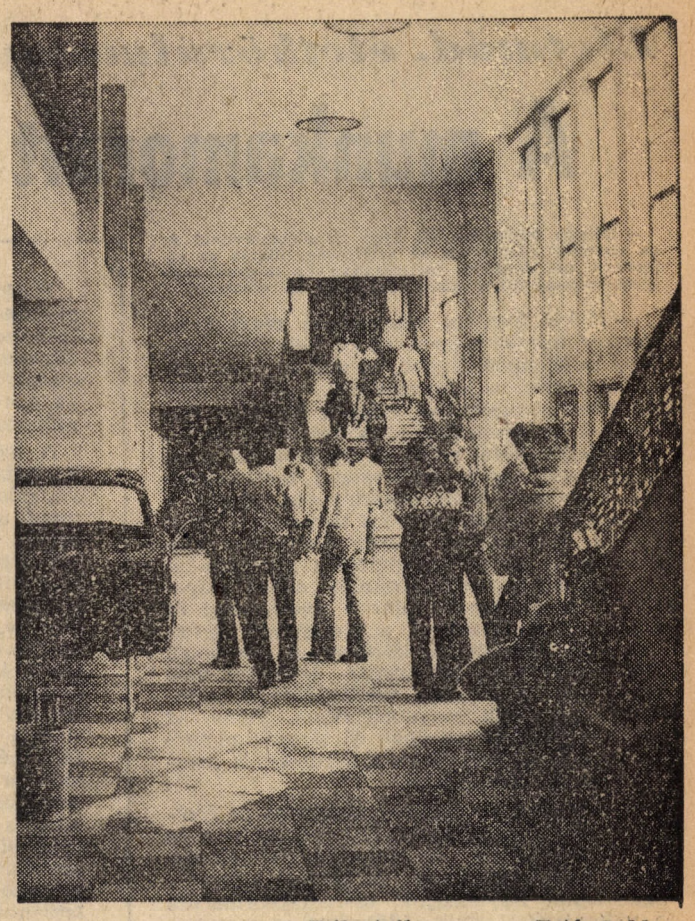

A Zsil utcában **Fotó: Lekka**

Amit legjobban szeretek: a matek

Úgy érzem, az egyetemen a tanulmányi és közösségi munka egyik legnagyobb elismerése a népköztársasági ösztöndíj. Egyetemünkön is akad több ilyen diák, és azt hiszem, első hallásra sokan különlegesebbnek tartják őket, vagy felmerül bennük nemcsak az, hogy hogyan jutnak el ide, hanem az is, hogy milyen emberek valójában.

Ezért választottunk riportalanyunknak most egy népköztársasági ösztöndíjast, Király Júlia III. éves tervgazdasági szakos hallgatót.

— *Mit jelent a szemedben népköztársasági ösztöndíjasnak lenni?*

— Nagyon sok olyan ismerősöm van, akit épp oly tehetségesnek, vagy többnek tartok magamnál, éppen ezért nem tudok igazán büszke lenni, hogy pont nekem van népköztársasági ösztöndíjam. Ha már itt vagyok és megvan a lehetőségem a tanulásra, úgy érzem, nem kíván túlzott erőfeszítést. Szerintem e téren egyenlőtlen verseny van köztünk, az indíttatás, a környezet szempontjából. Mi, akik értelmiségi családból jöttünk, könnyebb helyzetben vagyunk. Tudom, hogy vannak olyanok, akik kevesebbet fordíthatnak a napból tanulásra, mert esetleg munkát is vállalnak, vagy egyáltalán jobban meg kell küzdeniük a tudásért. Én sokkal jobban tudom tisztelni őket.

— *Kitűnő tanuló vagy, de azért gondolom, van olyan terület, ami jobban érdekel a többinél.*

— Tervgazd. szakos vagyok, a tárgyak 60 százaléka matekkal kapcsolatos. Valóban ez az a tárgy, amit a legjobban szeretek. Azt érzem igazán sikernek, amit ezen a területen megtanultam az egyetemen. Az alkalmazott matematikusi pálya áll hozzám jelenleg a legközelebb. Ezen belül a gazdaságmatematika, egyensúlyelmélet érdekel, mint szakkoleszos is ezzel foglalkozom. A szakkollégium egyébként nagyon sokat jelent számomra, szakmailag is, de főleg a légkör. Sok érdekes embert ismertem meg, akiktől nemcsak azt tanulja meg az ember, hogy mit, hogyan olvasson, hanem saját példájukkal is ösztökélik. Szeretnék eljutni oda, hogy a reprodukció szintjén túl újat is alkossak.

— *Milyen nagyobb munka van már mögötted?*

— Csoporttársammal, Horváth Karesszel írtunk egy matematikai témájú TDK-t — volt matek szemináriumvezetőnk ösztönzésére. Körülbelül egyéves önálló munka, olvasás eredménye volt ez a dolgozat. Most a szakszemináriumi, szakkoleszos téma az, ami tényleg érdekel; hogy lesz-e belőle dolgozat, még nem tudom.

— *Mint jó tanulóhoz, fordulnak-e hozzád segítségért, vagy te másokhoz, és általában milyen a kapcsolatod diáktársaiddal?*

— Én úgy érzem, hogy jók az emberi kapcsolataim. Természetesen vannak szűkebb barátok, akikre tudom, hogy számíthatok, és ők is rám. Csoportunkat nagyon kedvelem, legjobb jelző rá, hogy egy nagyon emberi társaság, ahol otthon érezzük magunkat, tele eredeti egyéniségekkel. Már eleve az is összetartó erő, hogy elég sok szakkoleszos, még több stúdiumos van nálunk.

— *Milyen hatásokat kaptál otthonról, mi ösztönöz most arra, hogy mindennel ilyen alaposan foglalkozz?*

— Nekem „sajnos" nem kellett sokat tennem a tájékozottság, a műveltség megszerzéséért, mert otthon szüleim révén minden lehetőségem megvolt rá. Viszont a környezetem adta lehetőségeket valóban maximálisan ki is használtam. Sosem éreztem, hogy túlterhelném magam a tanulással, de becsületesen készülök mindig.

Fodróczy Annamária

Kereslet és kínálat

Népgazd. terves állást keres

Az előző számban olvashattuk azt a beszélgetést, melyben Stark Antal a végzősök iránti keresletről szólt. Már a nyilatkozatban is feltűnhetett, hogy a kereslet és a kínálat nagysága a népgazd. terv szakon esik leginkább egybe, hiszen Stark elvtárs szerint hetvenkilenc népgazd. tervest keresnek és a szakon végzők közül hetvenheten helyezkednek el pályázat útján. A túlkereslet tehát két fő, ami — összehasonlítva a többi szakkal — nagyon kevés, hiszen például pénzügyest 7,6-szor, iparost 10,5-ször annyit keresnek, mint ahányan végeznek. Nekünk, akiket közelről érint a kérdés, ez a hetvenkilences szám is fejtörést okozott, hiszen a közreadott összefoglaló füzetben ötven darab álláshelyet írtak ki kifejezetten a szak hallgatóinak. Közelebbről megvizsgálva a kiírások eloszlását, még nagyobb aránytalanságok tűnnek ki.

A vállalati-modellező szakágazatnak kettő; a matematikai szakágazatnak öt; az elméleti-gazdaságpolitikai szakágazatnak egy; a szak megjelölésével, de szabályzati megkötés nélkül vállalathoz tizenhét; számítástechnikai intézetekhez tizenhét; tudományos kutatóintézetekhez három; sajtóhoz egy; termelőszövetkezetekhez egy; és egyéb helyre három álláshelyet hirdettek meg.

A vállalati-modellező szakágazaton végzőknek nem fő a fejük hiszen a szakon kiírt álláshelyek több mint kilencven százaléka nekik szól, ezenkívül szakmegkötés nélkül legalább százhúsz vállalati modellezőt, tervezőt, elemzőt, rendszerszervezőt keresnek, sőt ők reális eséllyel versenyezhetnek az iparosok számára kiírt helyek jelentős részéért is.

De hol helyezkedünk el mi,

szám szerint körülbelül ötvenen, akik az elméleti-gazdaságpolitikai és matematikai-modellező szakágazaton végeztünk?

Négyéves szakképzésünk arra alapozott, hogy bennünket, friss diplomásokat tárt karokkal várnak majd az országos főhatóságok, tudományos kutatóintézetek és egyéb olyan helyek, ahol makro szinten vár ránk a világ megváltása. Ezt a szellemet tanrendünk is tükrözte, melyből következetesen hiányoztak a gazdálkodási ismeretek (például ipargazdaságtan, a könyvvitel rejtelmeivel is csak ismerkedtünk), hiszen ez nekünk „nem kell", mert „úgysem fogunk ilyesmivel foglalkozni".

Ezzel nem azt akarom mondani, hogy pótolhatatlan hiányok vannak szakmai műveltségünkben, mert — bár igaz, hogy a népgazdasági tervezéshez sem értünk — az alapvető ismeretek megszerezhetők a munka első időszakában is. Ami sokkal rosszabb, az az, hogy többen közülünk most nem meggyőződésből, hanem kényszerből mennek vállalathoz, s úgy érezzük,

kitoltak velünk

Az egyetemnek nemcsak — sőt nem elsősorban —, alapismereteket kell adnia, hanem sokkal fontosabb az, amit a munkával szembeni elvárások kialakításában nyújt. A mi szakágazataink bizonyos területeken jó alapokat adnak. A gazdaságpolitikai szakágazatnak talán legfőbb előnye, hogy átfogó, kritikus szemlélet kialakításával a jobbítás szándékát igyekszik adni útravalóul, a matematikai szakágazat pedig korszerű gazdaság-matematikai ismeretekben tesz járatassá. De a szak vázolt alapkoncepciója megalapozatlan ábrándokat és elvárásokat ébreszt a hallgatókban a jövendő munkáról és munkahelyről. A szak légköre és az egyetemen tapasztalható presztízse azt sugallja, hogy ha valaki itt végez, eleve makro-szemlélettel ruházza fel és ennek megfelelő munkára predesztinálja az illetőt. Ezekkel függ össze, hogy nagyobb a becse azoknak a munkaköröknek, ahol kutató-elemző munkát kell végezni, azokkal szemben, ahol a konkrét gazdasági döntések meghozatalában kell részt venni. Márpedig a főhatóságok, országos szervek, kutatóintézetek rájöttek, csak gyakorlattal rendelkező „kezdőket" érdemes felvenniük. Ez is indokolja az idén meghirdetett állások alacsony számát.

A vállalatok szerencsére nem tudják, hogy milyen hiányosak ismereteink, csak mi félhetünk attól, hogy ez egyszer majd kiderül. Ha valaki közülünk ennek ellenére mégis rászánja magát arra, hogy vállalathoz menjen dolgozni, akkor tarthat a különböző rangsorolóktól, akik — érthetően — inkább azokat részesítik előnyben velünk szemben, akiknek képzettsége közelebb áll az adott területhez. Így hát ami fennmarad, az lesz a miénk.

A fentieket nem azért írtam le, hogy magunknak kérjek segítséget, jobban szeretném, ha ez a néhány sor azokat segítené az eligazodásban, akik ezt a szakot akarják választani, vagy már itt tanulnak. Nehogy ők is a mi délibábjainkat kergessék...

Sipos Péter

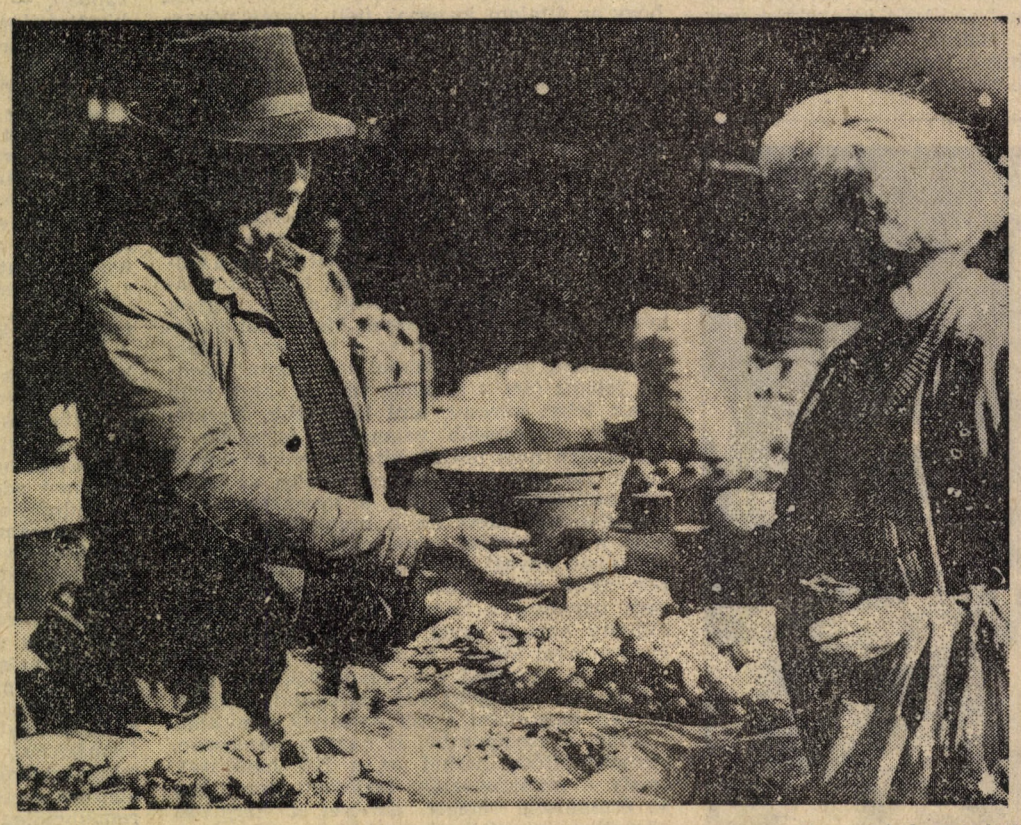

Alku **Eszes István felvétele**

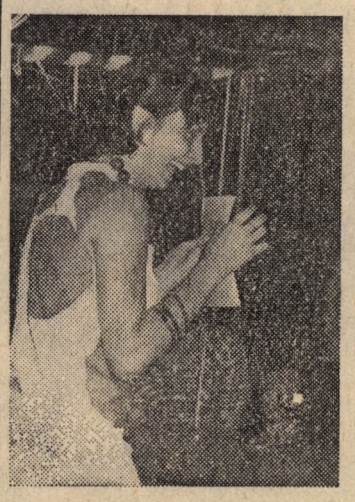

Rongyosbál Törökbálinton **Fotó: Fáth**

Életmód, életkörülmények

A munkamorált megszilárdítani — ez a kulcskérdés

Hoffmann Istvánnénak a piackutató és piacszervezési tanszék docensének tudományos kutató és oktató tevékenységében egyaránt nagy súlyt kap az életmód és életkörülmények összefüggéseinek, aktuális kérdéseinek, különböző vonatkozásainak vizsgálata.

A Szocialista Vállalat kutatási főirány keretében 1972-ben kezdett fogyasztói vizsgálatai adták az első eredményeket, majd újabb kutatásokkal szélesítette, s főként mélyítette vizsgálatait. E témakörben írta és védte meg 1976-ban kandidátusi disszertációját, s ugyancsak ezekből a kutatásokból nőtt ki tavaly megjelent könyve, A magyar háztartások gazdálkodási modellje. Korábban szakágazati, jelenleg blokktárgyként vezet önálló kurzust az életmód és az életkörülmények tárgyában végzett kutatásai alapján, s szakszemináriumot is e témakörben tart. Megközelítési módja nagyon gyakorlatias. Mint mondja — „az elméletileg jól megalapozott gyakorlat híve vagyok. Ezen a területen a valóság megismerése nélkül nem lehet előrelépni." Ennek megfelelően igen gyakorlatias és egyéni gondolatokat tartalmazó válaszokat kaptunk Hoffmann Istvánnétól az életmód és életkörülmények változásával kapcsolatban feltett kérdésekre.

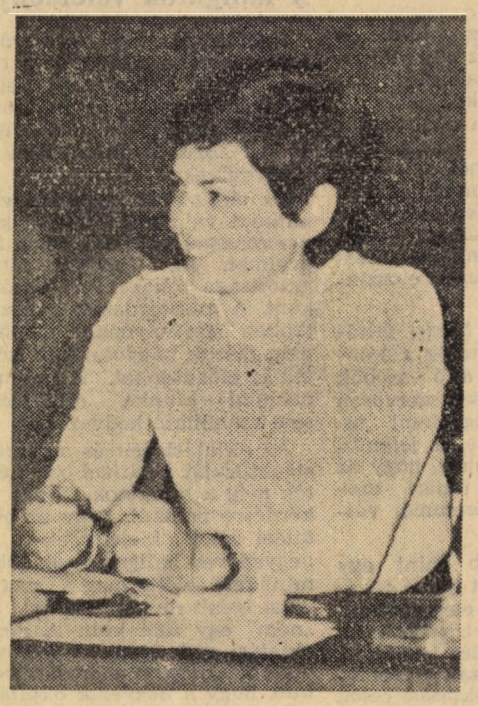

— Milyen kapcsolat áll fenn az életszínvonal és az életmód között, mi az azonosság, illetve az eltérés a két fogalom tartalmában és hogyan, milyen módszerekkel ismerhető meg az életmód?

— E két fogalom viszonyának meghatározásakor mindenképpen abból kell kiindulni, hogy az életmód tágabb, és más tartalmú fogalom, mint az életszínvonal. Az életmód annyiban komplexebb, hogy a történeti fejlődéssel, a termelőerők és termelési viszonyok fejlődésével módosul, új tartalmat nyer. Tudati változások elsődlegesen meghatározzák azt, hogy adott életszínvonal mellett a társadalom egésze, illetve a társadalom egyes rétegei és osztályai milyen életformát alakítanak ki. Ennek megfelelően az életmódban olyan, az életszínvonaltól eltérő tényezők is megjelennek, mint a munkahelyi és családi demokratizmus, a társadalom ügyeiben való részvétel, a közösséggel szembeni felelősségvállalás, az anyagi javakkal való együttélés, és ezeknek tükröződése a társadalom tagjainak magatartásában. Tehát az adott fejlettségi szintnek és társadalmi normáknak megfelelő morális kérdések is megjelennek az életmódban.

Éppen ezért az életmód vizsgálata és értékelése összehasonlíthatatlanul nehezebb mint az életszínvonalé. Az életszínvonal mérése is sok nehézséget jelent, de vannak mutatók, amelyekkel figyelhetjük, összehasonlíthatjuk a változásokat egyik időszakról a másikra. Az életmódnak viszont vannak olyan egyéni, kifejezetten emberi, magatartásbeli megnyilvánulásai, amelyek közgazdasági eszközökkel, közgazdasági mutatókkal nem mérhetők. Nem mérhető például az, hogy a jövedelem-emelkedéssel hogyan változik meg a társadalommal szembeni magatartása az egyénnek. Ez bizonyos jelenségekben megfigyelhető, csoportosítható, tipizálható, az esetleges hiányosságok, torzulások a társadalom által nemkívánatos tényezők felismerhetők, s ezek kiküszöbölésére, vagy elhárítására a módszerek feltárhatók. Tehát, míg az életszínvonal fejlődés statisztikákkal nyomonkövethető és mérhető, az életmód-kutatás az empiriát nem nélkülözheti. Az életmódot — figyelembe véve természetesen népünk történelmét, gazdasági, kulturális adottságait is — a lakosság körében végzett, szinte személyekig ható kutatásokkal lehet megismerni.

— Mi az oka annak, hogy az utóbbi években ennyire a figyelem központjába kerültek az életmóddal kapcsolatos kérdések, problémák?

— Az elmúlt 10—12 esztendőre lehet tenni azt az időszakot — amit én úgy neveznék —, hogy ez az időszak, amikor egy ország felöltözik. Magyarország körülbelül ezalatt a 10—12 év alatt öltözött fel, amit természetesen nagyon tágan lehet értelmezni, hiszen nemcsak ruhát vett magára az ország lakossága, hanem lakást vett magának, gépkocsit vásárolt, megnövekedett a szabad ideje. Olyan javakkal gyarapodott, amelyek a korábbihoz viszonyítva teljesen új, másfajta életmód lehetőségét teremtették meg, s ezzel a lehetőséggel meg kell tanítani élni is az embereket. Annál is inkább, mivel e folyamat — az anyagi javakkal való gyarapodás — tükrében és következményeként felismerünk a lakosság magatartásában olyan jelenségeket, amelyeket nem tudunk teljes mértékben megmagyarázni, és nem tudjuk, hogy a szocialista vonások a megváltozott életmódban vajon a kívánatosnak megfelelően jelennek-e meg. Meg kell határozni, hogy a fogyasztás növekedése, illetve a fogyasztás terjedelmének, a szükségletek kielégítésének formája és mértéke mennyiben különbözik ha szocialista életmódról, illetve az életmód szocialista vonásairól beszélünk, vagy ha a fejlett tőkés országok fogyasztásában bekövetkezett változásokat vesszük figyelembe. A kérdés az, hogy az anyagi javakkal körülvett családnak, egyénnek a magatartása az anyagi javakhoz milyenné válik. Pusztán azok megszerzésére és gyarapítására törekszik-e, vagy ugyanezen idő alatt megtanulni, élni is azokkal, és arra használja fel, hogy kulturáltabban, civilizáltabban, könnyebben éljen. Tehát az egyén kiteljesítéséhez, önmegvalósítására használja fel, vagy öncélúvá válik az anyagi javak szerzése. Ha a feltörekvő réteg olyan mintát szolgáltat, amely csak az anyagi javakra koncentrál, s nem az ezekkel való harmonikus, az egyén érdekében történő együttélésre, akkor torzzá válik a törekvés, deformálja az egyént, és akkor az életmódban nem fognak megjelenni azok a vonások, amelyek az élet minőségét kell, hogy jelentsék. Azt, hogy hasznos, felelős tagjává, részesévé váljon az ember a társadalomnak, olyanná, amilyet a szocialista közösség megkíván.

— Melyek a feltételei annak, hogy az életmód a társadalom által kívánatos irányban alakuljon, megteremtődjön a harmónia az egyén és anyagi javai között.

— Az egyik feltétel a már említett minta. Tehát az, hogy a magasabb iskolai végzettséggel rendelkező rétegek, vezetők, vagy meghatározó magatartású rétegek (lehetnek ezek egy-egy osztályon vagy rétegen belül is a magasabb jövedelműek, hiszen azt el kell ismerni, hogy társadalmunk elég strukturált, és egy osztályon, rétegen belül is elég nagyok a jövedelem-differenciák, ennek megfelelően nagyon differenciált a megszerezhető anyagi javak mennyisége is), az életmód alakítás szempontjából irányadó rétegek megfelelő mintát szolgáltassanak az anyagi javakkal való együttélésre.

De annak, hogy az egyén és az anyagi javak harmonikusan fejlődjenek együtt — megítélésem szerint vannak akadályai. Az egyik fő gond a kínálat elégtelensége. Az, hogy valamilyen életünket megkönnyítő dolognak (akár kulturális cikknek, akár háztartási munkát segítő gépnek, vagy gépkocsinak, vagy megfelelő színvonalú lakásnak, illetve annak berendezésére vonatkozó) igény kielégítésének lehetőségét nem olyan módon tesszük lehetővé mindenki számára, ahogyan a termelőerők fejlettsége ezt megengedné. Közepes fejlettségű termelőerőkkel rendelkező ország vagyunk, mégis vannak olyan fogyasztási javak, amelyeket bizonyos rétegeknek hozzáférhetővé teszünk, feszültséget és rossz érzést okozva azoknak, akik nem tudnak hozzájutni ezekhez. Igazán alakítani, formálni az életmódot akkor van lehetőségünk, ha nem ennyire differenciáltan adunk módot az életet könnyítő anyagi javakhoz való hozzájutásra. Én ebben nagyon sok problémát látok, és a legnagyobb akadály — szerintem — a lakásgondunk. Alapvető szükségletet kielégítő dolog a lakás, elismerjük, hogy jogosan, megalapozottan követeli mindenki, hogy a mai civilizált igényeknek megfelelő lakáshoz tudjon jutni, de jelenleg nincs lehetőségünk e jogos igény maradéktalan kielégítésére. Nem tudjuk — mert az empiria itt is hiányzik —, hogy milyen a társadalom tűrőképessége, milyen differenciákat képes tolerálni. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy tüntessük el a különbségeket. Nem lehet eltüntetni azokat, nem is szabad, mert az, aki többet ad a társadalomnak, többet is kell, hogy kapjon. De nem tudjuk, hogy hol van az a tolerancia határ, amelyet a mi társadalmunk, a mai tudati és anyagi fejlettségi szint mellett képes elviselni, tudomásul venni, mint adottságot és bizonyos mértékig igazságosnak is elismerni. Nem tudjuk, hogy milyen az igazságossággal szembeni tűrőképessége annak, aki hátrányos helyzetben van, mert a társadalmi hierarchiában, a társadalmi munkamegosztásban olyan helyet foglal el, ami nem teszi lehetővé, hogy ugyanolyan anyagi javakat, vagy ugyanolyan lehetőségeket biztosítson neki a társadalom, mint azoknak, akik a társadalmi munkamegosztásban valamelyest magasabb pozíciót foglalnak el. Erre a kérdésre is választ kell keresnünk.

— Melyek az életmódváltozás alapvető, meghatározó tényezői?

— A társadalom életmódjában, az életmódváltozás igényében, az élet minőségének fejlesztésében meghatározó az adott társadalom átlagos műveltségi, kulturális színvonala, kulturális igénye. A lehetőség mindenki számára adott, hogy az iskolai végzettség maximumát érhesse el, a kultúrát olyan mértékben tesszük elérhetővé, hogy mindenki, aki igényli, hozzáférhet. Ezen a területen tehát nem vagyunk elmarasztalhatók. Az értelmiség — éppen műveltségi színvonala, kulturális igényei miatt — ma is vezető rétege az életmód-alakítás szempontjából a társadalomnak, tehát e területen húzóerőként, irányítóként kellene megjelennie. Ez vonatkozik a művészetekre, irodalmi életünkre és minden egyébre. Viszont sokkal közelebb kellene lennie az értelmiségnek azokhoz a rétegekhez, osztályokhoz, amelyeket az életmód alakítás szempontjából magával kellene, hogy húzzon.

Miért lenne ez nagyon fontos? Azért, mert az életmód-változás s az életmód tartalommal való megtöltése elképzelhetetlen a munka, a munkaszeretet, a munkához való olyan viszony tudatos kialakulása nélkül, hogy részese vagyok valaminek (akár egy vállalati közösségnek, akár egy kisebb kollektívának, ami lehet egy brigád is), és itt a munkában a maximumot kell tudnom nyújtani ahhoz, hogy az általam jogosnak ítélt követelményeket támaszthassam a társadalommal szemben. Olyan jellegű problémákat látok ezen a területen, hogy a munkahelyi tulajdonosi tudat, s az otthoni tulajdonosi tudat ütközik. Amikor az otthona javai gyarapítására törekszik az ember, megjelenik a tulajdonosi tudat. Ez valamilyen módon a munkahelyen hiányzik. Ha a munkahelyen ez a tulajdonosi tudat, az önkéntes részvételi készség, hajlandóság, szükséglet, vagy igény nem alakul ki, és ezen valahogy nem próbálunk meg változtatni (itt meg kell jegyezni, hogy munkaerkölcsi gondjaink is vannak) akkor nagyon komoly problémáink lesznek. Mert a munkahelyen is kialakul akkor az a magam-tulajdonosi tudat, ami az otthoni tulajdonosi tudatot jelenti (azt a munkát végezni, ahol több pénzt lehet keresni, ami könnyebb, kényelmesebb, előnyösebb valamiért) és akkor a munkában nem tudjuk kiteljesíteni az embereket. Én nagyon fontosnak tartom az önérvényesülésnek elsősorban a munkában való megjelenését. Mert ha a munkában megtalálja a harmóniát, akkor nem próbálja magát olyan anyagi javakkal körülvenni az ember, amik csak külsőségeket jelentenek, hanem ugyanazt a harmóniát teremti meg az otthona anyagi javai, mint a munkahelyi anyagi javai között. A munka és az életmód az anyagi javakkal való együttélés csak harmónikusan és együtt tud kialakulni. Valahol itt kell megtalálni a két dolognak a nyitját.

Ebből a szempontból is nagyon hasznosan, termékenyítően hathat az a KB határozat, amely a munkásosztály tagjaként kezeli azt az értelmiségi réteget, amelyet a termelés közvetlen irányítóinak szoktunk nevezni. A magatartásváltozáshoz szükség van a magasabb műveltséggel, szakmai és egyéb ismeretekkel rendelkezők példamutatására, húzóerejére. Nem tudom, hogy vannak-e tapasztalatok arra vonatkozóan, hogy azok a szocialista brigádok, munkahelyi kollektívák, ahol különböző képzettségű, különböző szakmai képesítésű emberek dolgoznak együtt, és ahol együtt dolgoznak értemiségiek is, azoknak a kollektíváknak a magatartása más-e, mint azoknak, ahol teljesen homogén csoportok dolgoznak együtt. Ez tudná igazolni azt a feltételezést, hogy azokban a csoportokban ahol van már kvalifikáltabb személy, az képes-e és mennyire képes magához emelni a többieket. Vonatkozik mindez a vállalati magatartásra is, hiszen az emberek életük nagy részét töltik a munkahelyen, a munkahely formálja őket, kialakulhatnak jó és elítélendő magatartási attitűdök a munkával és a társadalommal szemben.

— Milyen torzulások tapasztalhatók jelenleg életmódunkban, s mely rétegek sajátosságai ezek?

— A külsőségekre való törekvés nem nagy tömegben, de minden rétegnél megnyilvánul. A torzulás akkor jelenik meg, amikor a társadalom tagjai között már olyan differenciálódás jön létre, hogy milyen gépkocsimárka tulajdonos valaki, milyen időközönként cseréli gépkocsiját. Ugyancsak nem rétegspecifikus, mert minden egyes osztályban, s rétegben megtalálhatók azok a csoportok, akik licitálnak nyaralóban, kerítésben, licitálnak abban, hogy milyenfajta összejöveteleket rendeznek a nyaralóban. Ez elenyésző kisebbség ugyan, de a baj az, hogy a társadalom ezekre figyel föl. Ugyanakkor, ha e mögött a magasabb életnívó mögött teljesítmény van — olyan teljesítmény, amit a környezet elismer —, akkor ez nem irritálja az embereket. A környezetet csak akkor boszszantja az ilyesmi, ha nincs mögötte elismerhető munka. Hangsúlyozni kell azonban, hogy a fogyasztás torz vonásainak megjelenése csak egyes rétegeknél, vagy rétegeken belül egyes kis szegmenseknél tapasztalható. Ennél sokkal komolyabb gondjaink is vannak. Elég arra gondolni, hogy a magyar infrastruktúra milyen fejlett, hogy a lakosság 40—50 százaléka folyóvíz és csatorna nélkül él. Hogy útjaink állapota olyan, hogy előbb-utóbb akadályává válik a nemzetközi turistaforgalomnak is, anyagi lehetőségeink pedig korlátozottak. Tehát ezek a sürgetőbb gondjaink, de a fogyasztás torz vonásainak megjelenésére is oda kell figyelnünk. Ezek felismerése elsődlegesen azért fontos, hogy tudjunk tenni valamit, hogy ne ezeket állíthassa egy közösség a középpontba, mint követendő példát, mert akkor a közérzete romlik a közösségnek.

— Milyen eszközökkel, hogyan lehet befolyásolni az életmód alakulását?

— Erre a kérdésre egy gyakorlatot kedvelő szakember igen nehezen tud válaszolni. Én elég radikális gondolkodású vagyok, s talán ezért lennék elnézőbb az olyan intézkedésekkel szemben, amelyek megnyírbálnák a kiugróan magas jövedelmeket, és odajuttatnák ezeket, ahol erre nagyobb szükség van, és a differenciákat megpróbálnánk csökkenteni. Ez nagyon nehéz, egyéneket érintő kérdés. De egyéneket érintene az a másik intézkedés is, hogy a munkamorált kellene javítani. Sokkal több van a mi termelőerőinkben, mint amennyit kihozunk belőlük és ha többet tudnánk kihozni, akkor a változtatásra is többet fordíthatnánk. Tehát a munkaerkölcsöt kell erősíteni. Ez a kulcskérdés. Hogy milyen eszközökkel? Lehet, hogy nagyon radikális eszközökhöz kellene nyúlni.

— Az itt felvetett gondolatokat, a jobbításra alkalmasnak ítélt javaslatait módjában áll-e a változtatásra illetékes fórumokon is ismertetni? Felfigyelnek-e ezekre a gondolatokra, számbaveszik-e azokat, mint gyakorlati intézkedések lehetséges — esetleg még további kutatásokat igénylő — alapjait?

— Az utóbbi időben ezek a kutatások meglehetősen nagy visszhangot kaptak. Korábban, — a Szocialista Vállalat koordináló bizottságának elnöke valamennyi ágazati minisztériumnak és társadalmi szervezetnek megküldte anyagainkat véleményt kérve — csekély reflexiót váltottak ki. Most viszont megnőtt az érdeklődés. A moszkvai Plechanov Intézet például kérte kandidátusi értekezésem oroszra fordítását, de érdeklődnek a téma iránt máshol, például az NDK-ban is. Itthon hasonló a helyzet. Kandidátusi értekezésem egyik opponense az MSZMP KB agit. prop osztályának helyettes vezetője is nagyon fontosnak találta e témák kutatását, s lehetőséget látott arra, hogy ennek bázisa kialakuljon egyetemünkön, egy e témával foglalkozó kutató csoport munkálkodjon itt. A Magyar Nők Országos Tanácsának egyik bizottságában is ezzel a témával veszek részt, de társadalmi szervezetek előtt és szakmai körökben is alkalmam van előadásokat tartani, ismertetni kutatásaim eredményét. A közvélemény alakítására, befolyásolására is alkalmat adott a televízió, a rádió, különböző műsoraiban és a sajtó. Konkrét érdeklődés nyilvánult meg az ÉVM lakásfejlesztési és típustervezési intézete részéről, amely a publikált anyagok hatására keresett meg minket azzal a kéréssel, hogy a mi adatainkra támaszkodva szeretnék azt a dinamizmust figyelembe venni, ami a magánerőből történő építkezések területén tapasztalható, mind számbeli, mind minőségi mutatókat figyelembe véve. Hasonló indíttatásból, hasonlóan konkrét ügyben fordult hozzánk az OTP, információkat kérve a lakossági megtakarítási magatartásról. Az eddig publikált anyagok alapján most kezd nőni az érdeklődés, és remélhetőleg ennek még fokozódása várható.

Nagy Katalin

Jubilál a Közgazdasági Szemle

Közgazdasági közéletünkről

Beszélgetés Szabó Katalinnal, a Közgazdasági Szemle rovatvezetőjével

Ebben az évben 25. évfolyamába lépett a Közgazdasági Szemle, a Magyar Tudományos Akadémia Közgazdasági Bizottságának folyóirata. 1954 októberében az MDP központi vezetőségének határozata értelmében váltotta fel a Magyar—Szovjet Közgazdasági Szemlét, és vált a magyar közgazdasági irodalom jeles fórumává.

Negyedszázados jubileuma alkalmából a jelen kérdéseiről beszélt Szabó Katalin a politikai gazdaságtan tanszék docense, a Közgazdasági Szemle elméleti rovatának vezetője.

— A szerkesztő bizottság és a szerkesztőség jó néhány tagja egyetemünk oktatói közül került ki. Milyen előnyt jelent ez a szerkesztőségnek, mennyire használják ki ezt a lehetőséget a politikai gazdaságtant oktatók?

— Ez feltétlenül szerencsés adottság. A személyes kapcsolat megkönnyíti a szerzőkkel való érintkezést. Előnyt jelent a „helyismeret": a személyes ismeretség révén ismerem a szerző céljait, tudom, hogy cikke milyen tágabb kutatásba illeszkedik. A szerkesztőnek sokszorosan többet kell tudnia a szerző munkásságáról, mint amennyi a cikkben van. A kézirat kezelése és megjelentetése háttérinformációkat igényel. Fiatal szerzőknél az is előfordul — kicsit fellengzős hasonlattal szólva —, hogy az első kézirat még csak egy nyers kőtömb, amiből a szobrot ki kell faragni. A szerzőnek nem mindig sikerül először megformálni azt, amit az anyag, a téma kínál.

Jó, ha a szerkesztőségben egyetemi oktató is dolgozik, aki belülről érzi a tanszéki munkatársak publikációs problémáit. Egyetlen nyílt terjesztésű magyar közgazdasági folyóirat van, amelynek profilja a politikai gazdaságtan, amely a tudományágunkban elért eredményeknek helyt ad. Az oktatóknak ehhez a folyóirathoz meg kell találniuk az utat. Tudományágunk alaptudomány volta, széles sprektruma miatt sajátos helyet foglal el a közgazdaságtudományon belül. Talán ezért is kevesebb a kapcsolódásunk a közgazdasági közélethez, mint egyetemi és különösen kutatóintézeti kollégáinknak. Alaptárgyak esetében az oktatótevékenység sokkal erősebb iramot diktál, mint a speciális tárgyaknál, ahol az oktató azt adja át, amiben elmélyedt, amivel egyébként is foglalkozik.

A politikai gazdaságtan oktatójának — még inkább mint másoknak — meg kell küzdenie azért, hogy egyszerre legyen jó közgazdász és jó oktató, egyszerre éljen szakmai és diákközégben. Ha még ezen kívül a szakmai közélethez vezető utakat, csatornákat is neki kell kiásni, helyzete még nehezebb. Fontos, hogy lehetősége legyen bekapcsolódni a tudományos közéletbe, de ehhez mellé kell állni, a publikációkat meg kell szervezni. Itt azonban egy sajátos probléma jelentkezik. Éppen a 30—35 éves, publikálásra érett politikai gazdaságtan oktatók hiányoznak, vagy legalábbis nagyon kis számban tevékenykednek a tudományos életben.

Egy nemzedék kiesett. Pedig éppen ők lehetnének a derékhad, akik a folyóirat és az egyetem közötti „élő kapcsolatból" adódó lehetőségeket a legjobban kamatoztathatnák. Emiatt a személyes kapcsolat a szerkesztőséggel sokszor csak elméleti előny, és nem valóságos.

— Előfordul-e, hogy valaki teljesen ismeretlenül bekopog a szerkesztőségbe, és egy cikket hoz magával?

— Igen, de meglehetősen ritkán. A kezdők „bevezetésének" kedvezőbb esete az, amikor egy-egy elismert kutató küldi el kollégája cikkét. Sajnos, van olyan munkahely, ahol ez a gyakorlat jóformán ismeretlen, és a szégyenlősség, vagy más okok miatt az ifjú szerző a kopogtatásra nem szánja el magát. Ezzel azt a széles körben elterjedt tévhitet erősíti, hogy nálunk a publikációk útjába leküzdhetetlen akadályok gördülnek. Pedig volt rá eset, amikor — Pirandellóval szólva — hat cikk keresett nálunk egy szerzőt.

A beküldött cikkeknek most is kevesebb, mint a negyedét utasítjuk el. Összehasonlításul: az „Ekonomicseszkije Nauki"-hoz mintegy háromszor annyi cikk érkezik, mint amennyit végül is publikálnak. Megesik, hogy többször átiratunk egy cikket, de leküzdhetetlen akadályok semmiképpen sem állnak a valóban jó cikkek útjában.

— Milyen követelményeket támasztanak a szerzővel szemben, mi a publikálás menete?

— Ha egy cikk megérkezik, először a főszerkesztő olvassa el, majd a szerkesztőhöz kerül. Az lenne jó, ha alkotó szerkesztés folyna, bár nem biztos, hogy minden szerző ennek örülne a legjobban. Az alkotó szerkesztés nem erőszakos szerkesztés, hanem orientálás, gondolatébresztés. A kollektív munka még a rutinos szerzőnek is sokat segít. A kezdőkről nem is beszélve. Ez az együttdolgozás azonban nem mindig valósítható meg. Gátat vetnek neki az „objektív körülmények", a felgyorsult élettempó. Pedig ha érik az anyag, rendszerint nemesedik is. Az alkotó szerkesztés nem sértheti a szerző szuverenitását. A szerzőnek látnia kell az utolsó levonatot, minden javítást csak a beleegyezésével, kellő indoklással lehet eszközölni. Ez utóbbit sajnos, gyakorta elspóroljuk. A szerző ugyan látja a javítást, de szó nélkül elfogadja. Pedig még az apróbb javításokat is érdemes lenne megbeszélni.

A szerkesztési aránytalanságok, az ellentmondó részek kiküszöbölése, az adatok felülvizsgálása a szerkesztő feladata. Végül, de nem utolsósorban a szerkesztőre vár a stilizálás!

Még mindig nagyon szürke a közgazdasági nyelv. Nemcsak szürke, hanem sokszor helytelen, magyartalan is. Úgy tudom, nincs egyetlen olyan bizottság, vagy társaság sem, amely a közgazdasági nyelv — e speciális szakmai nyelv — ápolásával foglalkozna. Átvesszük a különféle nációk szavait, és úgy-ahogy magyarítjuk. A sajátos közgazdasági nyelvi fordulatok tudatos ápolása is hiányzik.

Pedig egyáltalán nem mindegy, hogy milyen nyelven szólal meg a közgazdász, mondanivalója mennyire megragadó. Egyetemi embernek már csak azért is tudatosan kell fejlesztenie a stílusát, mert ő egyben előadó.

Azt lehetne erre mondani, hogy a nagyszerű tudományos eredmények mindenféle körítés nélkül is meggyőzőek. Azt is figyelembe kell venni azonban, hogy kik a befogadók. A 12 ezres olvasótábor a közgazdászoknál szélesebb kört jelent. Közismert, hogy a közgazdasági közgondolkodás nálunk még meglehetősen kialakulatlan, és erre is tekintettel kell lenni. A gazdasági újságírás, a napilapok is a szakfolyóiratokból veszik át az információk egy részét, és nem mindegy, hogy ezek az információk milyen formában adottak. Ezért nem jó az, ha egy cikk csak a beavatottak számára érthető, különösen, ha elméleti-ideológiai problémáról van szó.

Nagy részét teszi ki a szerkesztői munkának a gondolatok rendbetétele, ez nem egyszerűen csak „fésülés". Nem ritkák az aránytalanságok, a hibásan felépített gondolatmenetek. Sok szerzőnél nem alakult ki a jegyzetelési „technika", nincsenek, vagy nem megfelelőek a hivatkozások. Lehet, hogy most kicsit egyoldalú leszek, de én ezért a felelősséget az egyetemi oktatásra hárítom.

Nem bocsáthatunk ki az egyetemről valakit, aki nem tud világosan beszélni, világosan írni. Sajnos, nagyon sok ilyen közgazdásszal találkozhatunk, még a tehetségesebbek közül is, hiszen aki már publikál az nem a leggyengébbek közül való.

— Hogyan áll össze egy szám, milyen a szerkesztéspolitika?

— Folyóiratunk állandó törekvése, az aktív, tudatos szerkesztéspolitika. Nem abból kell állni egy számnak, amit a szerzők éppen írnak. A folyóiratnak orientáló, mozgósító funkciója van. Előfordul például, hogy egy-egy téma már kifutott, „lejárt", miközben sokkal érdekesebb témákra senki sem fordít figyelmet. Általában sok probléma van a témaválasztás körül. A megrendelés ilyenkor jó irányban befolyásolhat. Sajnálatos, hogy

számos elméleti alapkérdésben évek, évtizedek alatt is alig lépünk előre, miközben elméleti közgazdászok sokasága periférikus témákkal foglalkozik. Persze, sokkal könnyebb eredményt elérni periférikus témákkal. Pedig többet ér, ha valaki egy összefoglaló cikket ír egy alapkérdés nemzetközi szakirodalmáról, mintha valamilyen senkit sem érdeklő témában önálló eredményre jut. A politikai gazdaságtani kutatásokat gyakran éppen a sikerélmény hiánya gátolja. A gyorsabban elérhető eredmény ösztönözné a kutatómunkát — az igényesebb témáknál viszont nehezebb eredményt elérni. Ez objektív ellentmondás.

A fiatalokat az önállóság, vagy inkább a magárahagyottság túlzott mértéke gátolja az előrelépésben. A tudományos munkasiker legalább fele részben azon múlik, hogy mihez nyúlunk, sikerül-e kiválasztani a valóban lényeges kérdéseket. Pontosan ebben lehetne a folyóiratnak szerepe. A „hőskorban" a szerkesztőség még fórum, otthon és iskola volt a fiatal közgazdászok számára. Legalábbis így mondják azok, akik átélték ezt a korszakot. Erre ma is nagy szükség lenne, de úgy tűnik, a szerkesztőség két utóbbi funkciója elcsökevényesedett.

— Mit jelent egyszerre oktatónak és szerkesztőnek lenni?

— A politikai gazdaságtan oktatás — akárcsak a szerkesztőségi munka —, nagyon széles spektrumú. Ez egyszerre előnyös és hátrányos.

Vigyázni kell, hogy ne engedjen az ember az újságírói csábításnak: ebből is, abból is egy keveset. A sokoldalúság nélkülözhetetlen, de ennek ellentmond a nagyon erős specializáció. Sok érdekes cikket talán el sem olvastam volna, ha a szerkesztőségi munka nem kényszerített volna rá. A tájékozottságot viszont az oktatásban nagyon jól lehet hasznosítani, úgyszólván nincs is „hulladék".

A szerkesztőség tehát végül is nem elvon az oktatótevékenységtől, hanem inkább felkészít rá, feltölt. Fordítva is megvan a kettős hivatás előnye. Az oktatás világosságot, szabatosságot követel. Csakúgy, mint a szerkesztés. Azért persze ennek is megvan a negatív oldala. Jól emlékszem, hogy első cikkemmel szemben az volt a kifogás: látszik, hogy oktató írta. Dühös voltam, annál is inkább, mert később, amikor ismerőseimnek elpanaszoltam, kiderült, hogy a szerkesztő mindegyikünknek ugyanazt mondta. A sors iróniája, hogy most én is ugyanazt mondom. Az oktatói írásokban ugyanis nagyon sok az ismétlés. Az oktató mindig valami kereket akar alkotni, hiszen az előadáson, szemináriumon is ez a követelmény. Eközben olyan alapvető dolgokat is elmagyaráz, ami egy szaklapban teljesen felesleges. Az önismétlés, a felesleges beszéd azonban nemcsak az oktatóknál, hanem más szakmabelieknél is megnyilvánul. A radír harca, a felesleges szöveg, az úgynevezett „tiszteletkörök" ellen, a szerkesztői munka egyik legfontosabb része.

Szerkesztői munkám során gyakran tapasztalom, hogy a szerzők sokkal bátortalanabbak annál, mint amit a viszonyok megengednek.

Ma már a közfelfogástól gyökeresen eltérő elképzeléseket is le lehet írni, sokszor talán még a szükséges kritikai óvatosságunk sincs meg az újjal szemben. Szinte automatikusan feltesszük: „az új — jobb". Elmúlt már az az idő amikor valaki orákulumszerűen kifejti az abszolút álláspontot, és a többiek csak ezt visszhangozhatják.

— Vannak-e erjesztő hatású, új gondolatokat felvető viták? Ilyennek tekinti-e a tulajdon- vagy a terv- és piac vitát?

A vitának a folyóiratban fontos funkciója van. Igyekszünk jelentős kérdésekről vitát nyitni. Úgy érzem azonban, nem elég kialakult, fejlett a vitakultúránk. Az igazi vitát akadályozza az óvatoskodás, az álláspontok nyílt ütköztetésének kikerülése. Ugyanakkor viszont találkozhatunk az ún. folyosói vitával, ahol már korántsem törődünk enynyire vitapartnerünk érzékenységével. Ennek sajátos egyetemi kinövése a katedrán, szemináriumi termekben folyó „féloldalas" vita, amikor az ellenfél nincs is jelen.

18—20 éves, szakmailag tapasztalatlan diákok előtt persze könnyedén megsemmisíthetők az ellenfél érvei, sőt, gyakran erkölcsileg maga az ellenfél is. De mit érünk el ezzel? Leromboljuk a diákok bizalmát a tudományban, hiszen sok esetben nem tudják eldönteni, hogy végül is kinek van igaza.

Persze, egy nyilvános vitán az is könnyen kiderülhetne, hogy a felhozott ellenérvek talán nem is állnak olyan szilárd lábakon. S sokan ezt a kockázatot már nem merik vállalni. Ez a gyakorlat nagyon romboló. Ahogyan a nyilvános vita nem tűri meg a személyeskedést, az ellenfél lebunkózását, a diákok előtti vita sem, sőt talán még kevésbé. Etikusan kell vitatkoznunk, és annál is inkább, mert a vitapartner nincs jelen.

A tulajdon-vita cikkeiben az volt a fő hiányosság, hogy a legtöbbjük nem kutatáson alapult, hanem — ha úgy tetszik — csupán ad hoc vélemény volt. Emiatt azután a vita színvonala elmaradt a kívánatostól. Csakhogy ehhez nem adottak a feltételek.

Egy akadémiai felmérés tanulsága szerint Magyarországon összesen 30 főhivatású elméleti-közgazdasági kutató van. Pedig ahhoz, hogy egy vita kutatási eredmények összeütköztetése legyen, egy-egy témában kellene 30. A kérdés tehát nem az, hogy színvonalas legyen-e az elméleti vita, vagy sem, hanem az, hogy legyen-e egyáltalán. Sőt. Valójában az a kérdés ,hogy a vita nyíltan folyjék, vagy csak a diákokat „vadítsuk" vele?

— Hogyan látja az oktatás és a kutatás viszonyát és egységét egyetemen belül, és az egyetemen kívül?

— Kétségkívül van egyfajta ellentét az egyetemi és a kutatóintézeti közgazdászok között. Az egyetemi közgazdászok például viszolyognak a leíró jellegű cikkektől, az esettanulmányoktól, ezeket nem tekintik igazán tudományos eredményeknek. Pedig ezek mondják el azt, hogy mi van a gyakorlatban. A kutatóintézeti és a gyakorlatban dolgozó közgazdászokat viszont nem érdeklik a terminológiai problémák, hidegen hagyja őket, hogy egy alapfogalom kellően van-e definiálva vagy sem. Sokkal jobban foglalkoztatja őket például, hogy milyen irányban fejlődik a szocialista tulajdon, mint az, hogy precízen definiálják a tulajdont „általában". Az oktatásban viszont nem lehetünk meg definíciók nélkül, sőt az anyagban éppen ezek a mérföldkövek.

A tulajdonvita eredményeként egy fogalom tartalma árnyaltabb lett, de ez csak nekünk oktatóknak jelent sokat. A tulajdonvitát sokan azért marasztalták el, mert a szerzők a valóság tényei helyett a klasszikus szövegeket elemezték. Persze, az oktatók esetében ez sokkal inkább érthető. Mivel a kapitalizmus politikai gazdaságtanának néhány fejezete lényegében a Tőke kivonata, a hallgatóknak ismerniök kell az eredeti forrást, a Tőké-t. Az alaptárgyak oktatásában is gazdálkodnunk kell azonban az idővel, túlburjánzott, aprólékos, a mai valósággal kapcsolatba nem hozott szövegelemzés a valóság tanulmányozásától veszi el az időt. Valamiféle egyensúlyra van szükség itt is, csakúgy, mint az oktatókkal szemben támasztott követelményeknél.

Úgy tűnik, a politikai gazdaságtan oktatóktól mindent egyszerre várunk: kutasson, nyelvet tanuljon, jó kapcsolatot építsen ki a hallgatókkal, össa bele magát a klasszikusokba, egyidejűleg kísérje figyelemmel egész tudományágunk fejlődését A hallgatók joggal igénylik tőlünk a világnézeti orientációt, és azt, hogy életvitelünkkel vonzó példát adjunk számukra. Sőt, etikai problémáik megoldásában is segítséget várnak.

Munkamegosztásra lenne szükség, nem egyetlen oktatót kell a különböző követelményeknek szétszaggatniuk, hanem a tanszék egészének tevékenységét kell optimalizálni úgy, hogy abban minden egyes oktató az alkatának megfelelő tevékenységet folytassa — fejlessze ki — elsősorban. A tanszéknek kell jelentős kutatóbázisnak lenni, de egyben oktatási egységnek, kollektív munkával követnie a tudomány fejlődését és nevelni a diákokat. Ez nem egy-egy oktató egyéni feladata. Fel kéne már végre oldani az oktatás és a kutatás, valamint a nevelés közötti kissé mondvacsinált ellentmondást, amely lelkiismeretfurdalást, rossz közérzetet, tudathasadást szül.

— Milyen felhasználási lehetőségei vannak a folyóiratnak?

— Az egyetemnek arra kell nevelnie a fiatalokat, hogy amikor egy új problémával kerülnek szembe, először a szakirodalomhoz forduljanak segítségért. A folyóirat nagyon használható, ha használni akarják. Rutinnak kell lennie, hogy fellapozzuk a megfelelő cikkeket, de sajnos, sokszor ez még az oktatásban sem divat.

— Miért olyan kevés fiatal nevét lehet olvasni a Közgazdasági Szemlében?

— A mi „hátrányos helyzetű rétegeink" is ugyanazok, mint általában: a fiatalok, a nők és a vidékiek. Tavaly több mint 100 írásunk szerzői között kb. 20 nő neve szerepelt összesen, vidékiek és 35 éven aluliak is aligalig akadtak. Nem tudjuk ezt a rossz gyakorlatot megtörni, hiszen ezeknek a rétegeknek nem elsősorban a publikálás jelent akadályt, hanem egész szakmai fejlődésük ütközik nehézségekbe. E tekintetben még csak a jámbor óhajoknál tartunk. A munkahelyek felelőssége is igen nagy. Ritkán tapasztalható a főnöki, munkatársi segítés a publikációs-, és általában a tudományos tevékenységben. Fiatal tudományunknál hiányzik a más diszciplináknál oly megszokott tanítvány—tanítómesteri viszony. Ennek az egyik oka az lehet, hogy az előttünk járó közgazdászgeneráció jórészt tanítómesterek nélkül nevelkedett, s ezért maga is nehezen tudja kiépíteni a „mester- és tanítvány" viszonyt. Ma sokkal több a fiatalok felkészülési lehetősége, de kevesebb a nagy feladat, legalábbis az olyan nagy feladat, amely magától kínálkozik. Ritkábban fordul elő, hogy a fiatalokat mély vízbe dobják. Ehhez a helyzethez kell alkalmazkodnunk, semmiképpen sem süllyedhetünk passzivitásba. Jó ha a politikai gazdaságtan kezdő művelője egy-egy érett kutató kutatásaihoz kapcsolódik, és nemcsak segédmunkát; hanem tartalmi munkát is végezhet. Maguk a fiatalok is sokszor bizalmatlanok azonban ezzel a megoldással szemben. Attól tartanak, hogy a dolog csak a mechanikus bedolgozásig jut el. Ebben a kérdésben a tanszéknek is lépnie kell. A fiatalok összegyűjthetik egy-egy kidolgozatlan tankönyvfejezet háttéranyagát, fontos és önálló munkát végezhetnek. Szükség van az új közgazdász generáció tudatos „bevezetésére", bekapcsolására, különben megtörik a folyamatosság. Nem figyelhetjük tétlenül siránkozva a kialakult helyzetet, kezdeményező lépéseket kell tennünk.

Agg Zoltán

A felvételt készítette: Fáth Péter

Les prolos
(MAGYAROK)

„. . . Les prolos — mondja partnerének gúnyosan a nyugszékben cigiző francia lány. **Igen még mindig azok vagyunk** — gondolom, s mégrándulok miközben Európa szennyesét mossa a zöldszemű Adria” **(Sárándi József)**

Ha Fábri Zoltán, a Magyarok rendezője nem magyar, hanem — mondjuk — angol lenne, bizonyára nem készített volna „Angolok” című filmet. De ha mégis, valamilyen formában valószínűleg szerét ejtette volna, hogy ki ne hagyjon belőle egy kissé éltes, nem éppen karcsú londoni háziasszonyt, amint az mindkét kezével retiküljébe kapaszkodva, magáról megfeledkezve csépeli a beszélni készülő fasiszta szónokot. (Ez a hölgy egyébként Romm emlékezetes Hétköznapi fasizmusában megtekinthető). „A közmondásosan hidegvérű angolok”, amint éppen — heveskednek. Lám, ebből csak ilyen elhasznált sablon kerekedne...

És ha Fábri Zoltán „Olaszok” című filmet forgatott volna, abból pedig a Via Rasella partizánjainak esete nem hiányozhatna: Azé a tizenhaté, akik 1944. március 23-án, fényes nappal a római utcán megtámadtak egy 156 felfegyverzett SS-rendőrből álló menetoszlopot, majd 26 halottat, 60 sebesültet maguk mögött hagyva mind a tizenhatan sértetlenül, észrevétlen távoztak. (A hírhedt Kappler-ügy előzménye). Bátor, zseniális és eredményes akció volt — „a közmondásosan heves olaszok” hűvös számítása. Már kevésbé sablonos, de nem nyom többet egy jó politikai kriminél...

Nem úgy néz ki hát, mintha a történelem bármely pillanatában az angolokat mint angolokat, az olaszokat mint olaszokat meglesni lenne érdemes. Ezeknél olyan túl egyszerű minden: tették, amit tenni kellett, aztán előbb vagy utóbb, de győztek. Akár a franciák, dánok, belgák és hollandok. Nekik sincs komoly, sablonmentes „néplelkük” — szegényebbek is néhány megfelelő műalkotással. Mert ott nem népek („népekkel”), hanem emberek (emberlélekkel) küzdenek a fasizmus ellen.

És Kelet-Európa? Elvégre mi oda tartoznánk! A csodálatos Csatorna, a Ballada a katonáról és társaik?! A törhetetlen orosz érzelmesség, az önpusztító lengyel lázongás?! Ők is tették, amit tenni kellett. De hogy itt, földrajzi-történelmi sorstársainknál már nem olyan egyszerű minden, arra az e filmek hősei fölött szüntelen, elmaradhatatlanul ott lengő tragédia kell hogy intsen. Ezek a hősök igazi, „sablonmentes” hősök. Vászonra léptük első pillanatától köröz azonban felettük a személyes pusztulás. Felemelő, magasztos — reménytelen győzelem. Erkölcsi győzelem. Azt szokták mondani: győzelem a bukásban. Azt soha: bukás a győzelemben. Az ember bukik, de a közösség győz. A közösség győz, de az ember bukik. Nem ugyanaz...

És a magyarok? Elvégre magyarok volnánk! Nekünk nem voltak olyan háziasszonyaink, olyan partizánjaink, olyan csatornáink és olyan katonáink (de még az ördög súlycsoportjában is: Horthy rosszabb volt, mint Franco vagy a román király); ezért nálunk ember, közösség egyaránt — bukik. Olyan simán és egyszerűen, ahogyan az Fábri Zoltán filmjében történik.

Valahol itt, ebben a kettős elhatárolódásban sejlik a magyar „néplélek” nyitja. Nincs ebben semmi misztikum, ez csak a történelem: az ostobaság, múltunk, életünk és gyomraink. Mindezeket leszámítva, természetesen a tisztaságunk. Búsmagyarkodni nem kell, búslakodni nem kötelező. Illik. Az eltékozolt forradalmakon, a teljes tisztaság pillanatainak röpkeségén. Az eltékozolt perceken, amikor a magyarok az „egész művelt világ megbecsülését” vívták ki, és azon, hogy elfeledték: a történelem nem a perceké. A nemzedékek során, amelyek ügyesség helyett az ügyeskedést tanulták, a nemzedékeken, amelyek nem tudták soha mi az: arról beszélni, amiről szó van, és ennek folyományaként fokozatosan már azt sem, amiről pontosan szó van. A ki tudja kitől rendelt vezéreken, akiknek személyes felelőssége a személyes hatalom megőrzésében merült ki, kiknek látóköre még saját osztályosaikig sem nagyon terjedt, kik a maguk hozta törvényt maguk hágták át, és akiknek az egész — még ha vesztettek is — mindössze személyes élettörténetük egy kis darabkája volt.

Ez volna (és ehhez hasonlók) a magyar „néplélek”. A miértek maguk a történelmi tények. Azoknak pedig, ha jól meggondoljuk, elvileg tulajdonképpen semmiféle eleve elrendelt, szükségszerű köze nincs a magyarokhoz: búsmagyarkodni nem kell, búslakodni sem kötelező.

★

Fábri Zoltán filmjének magyarjai egyévi németországi vendégmunka után térnek haza; hazatérésük napján kézhez kapják a SAS-behívót, és a Szózatot énekelve szállnak fel a frontra induló vonatra. Egyetlen lázadó moccanás, egyetlen — akárcsak belső — nem hallatása nélkül. Hiába láttak-hallottak mindent, amit akkor a világban látni-hallani lehetett. Azért, mert ezt a szomorú véget nemcsak az a németországi egy év előzte meg. A szózatos végső búcsú észrevétlenül, hirtelen lesújtó alattomossággal következik el: az ajtót nyitó reménységnek nyoma sincs...

★

A Magyarok természetesen karikatúra. Gúnyos, szellemes film — mégis, minden képsorában ott bujkál a tragédia. Koncz Gábor, Papp Éva és Gera Zoltán alakításai bravúrosan adják ki ezt a finom egyensúlyt. A filmnek talán két kibicsakló pontja van: a vánszorgó hadifoglyok és a lázas lengyel kisgyerek képsorai.

★

Mi, magyarok, ma már biztonságban vagyunk: túl nagy baj bennünket nem érhet. Egy s másra talán büszkék is lehetünk. Biztonságérzetünket, önbizalmunkat erősítheti: Európának sok-sok mosni való szennyese van. De ha arra gondolok: még most is, még mindig — „prolik” vagyunk, én is megrándulok.

Zimányi Zoltán

Alakulóban az Alamizsna

Fotó: Fáth Péter

Ildikót, Lacit, Csabát és Attilát — vagy csak úgy egyszerűen mondva az Alamizsnát, rendhagyó módon nem színpadon, hanem a Makarenko utcai kollégium egy szobájában hallottam először. Mikor betoppantam az ideiglenesen kinevezett „próbaterembe”, éppen gyakorolni készültek. A nagy „hangolás” közepette végre sikerült elmondanom, mi járatban vagyok. Amolyan riportfélét szerettem volna késziteni... Hát mit mondjak? Nem nagyon lelkesedtek az ötletért! Főleg Attila ellenkezett. Meglepetésemre nem én, hanem ő szegezte nekem az első kérdést: „Te! Muszáj neked rólunk írni?” — S mikor csodálkozva rábámultam, így folytatta: „Tudod, nemvagyunk mi olyan menők: Inkább csak magunknak, vagy barátainknak zenélgetünk. Most alakulgatunk. Nem kéne ebből olyan nagy hűhót csapni! Legjobb lenne hagyni az egészet, s majd később, amikor jobbak leszünk, akkor írnád meg ezt a valamit!”

Nem mondom, hogy könnyű volt Attilát meggyőznöm. Itt nem reklámról, ingyen propagandáról van szó. Egyszerűen csak szeretnének tudni az egyetemisták erről az együttesről, próbálkozásaikról.

Végül lassan, de biztosan megindult a beszélgetés. Csaba és Laci bizonyult beszédesebbnek, így hát őket faggattam megalakulásukról, stílusirányzatukról, terveikről.

— Ilyen összeállításban két hónapja vagyunk együtt. Pál Ildikó, Monori Attila, Török László, no és jómagam, Lökös Csaba. Valamennyien II. évesek vagyunk. Örömet jelent minden perc, amit együtt tölthetünk. Verseket zenésítünk meg. Stílusirányzatunk? Még nincs! Mint ahogy Attila mondotta, még csak most alakulgatunk. Egyelőre arra törekszünk, hogy zeneileg is nívós produkciót adjunk elő s műsorunkban inkább a színvonalas muzsika dominálion, mint az egyszerű poénkodás.

— Milyen költők verseit zenésítitek meg? Talán van „kedvenc” is? Vagy csak a témaválasztás, a vers szerkezeti felépítése érdekes?

— József Attilától Juhász Gyuláig, Ladányiig... szinte vég nélkül sorolhatnám. No, és saját verseinket is! Inkább a vers, mint a költő a fontos számunkra. Kedvenc? Robert Burns: „A vidám koldusok” című művére komponáltunk egy kis muzsikát. Azt hiszem, most ez a kantáta a legkedvesebb számunkra.

Nem kell sokat kéretni a „négyes fogat” tagjait, már meg is szólal a „Koldusdal”. Gitár, bonjó, furulya, szájharmonika, hegedű, dob... Szinte minden hangszeren játszanak a srácok. No, és az ének! Ildikó csengő szopránja, mellette a „fiúvokál”, Attila mély kamaszhangjával az élen. Zenei humor, számtalan ötlet. Alig-alig telt el pár perc, és máris remek a hangulat! S bizony, ha egyszer elkezdték a muzsikát (s jó muzsikát), nehéz abbahagyni! „Na, még ezt próbáljuk meg! Meg azt... Tudod, azt a József Attila-verset!” „Én erre furulyaszólót játszom, te pedig ezt és ezt, te pedig azt, vagy inkább mást?”

Irtó lelkesek! És csípkelődnek, vitatkoznak — de érthető! Új nóta születik!

De mivel ennek a riportnak is meg kellett születnie, így hát egy kicsit felfüggesztettük a zenét és én újra felvettem a „mumus” szerepét, prózai kérdéseimmel.

— Nyilvánosság előtt eddig hol szerepeltetek?

— Főleg barátaink hívnak. Ilyenkor összejön egy kis társaság, nekik zenélünk. Ezenkívül voltunk Szolnokon, egy farsangi bálon, Gödöllőn, a kulturális seregszemlén, no és a legutolsó! A törökbálinti rongyosbál!

Laci elhúzza a száját, a többiek is egymásra néznek.

— Ha jól sejtem, nem a legjobban sikerült ez a buli.

— Sajnos, valóban nem. Hívtak, szívesen elmentünk, vártuk a fellépést! Minket is sokan vártak! De olyan óriási zaj volt, hogy a zenénkből semmit nem lehetett hallani. A büfé ott volt a teremben, mindenki ott tolongott. Szóval alapvető rendezői hiba volt. A fellépéshez illő körülmény biztosítása — ha már egyszer velünk is bebiztosították magukat — a minimum lett volna! Ha már egyszer egy fillért sem kaptunk — de el sem fogadtunk volna —, legalább ezt adták volna meg.

— S mik a terveitek?

— Semmiféle „hivatásos” jelző megszerzésére nem fogunk törekedni. Egyelőre nekünk ez tökéletesen megfelel. Szeretünk együtt muzsikálni, jól megértjük egymást. Tudunk egymásnak újat nyújtani. Ha más is kíváncsi arra, amit csinálunk, szívesen látjuk. Hogy, fizetség nélkül? Hát igen! Még anélkül is!

Nem akarok tovább kérdezősködni. A próba mégiscsak próba, s nem mesedélután. Igazodom az íratlan szabályokhoz, s végre hagyom a srácokat nyugodtan zenélni. De mielőtt elkezdenének játszani, Attila fordul hozzám. (Szélsőséges típus, az első és az utolsó szó az övé.) Most nem „támad”, kérdez, csak egyszerűen kér valamit. Hogy mit? Hangszert! Bármilyet, kölcsönbe örökbe, ők mindent fel tudnak használni. Mert hogy az ösztöndíjból nem sokra telik. Így hát tolmácsolom a kérést. Ha valakinek valami hangszer egy időre felesleges lenne, ők boldogan fogadják az „alamizsnát”. S mit adnak érte? Igazi jó zenét, színvonalas, tartalmas muzsikát! Aki nem hiszi járjon utána! Megéri!

Babucs Éva

Utókalkuláció csak egy forintban!

Történt a minap, hogy igénybe vettem egy szolgáltatást.

Annak rendje és módja szerint gondosan el is végezték, már csak fizetni kellett. Megkapom a számlát és odamegyek egy pénztáros, ruhatáros és könyvelő kinézetű idősebb nőalkalmazotthoz. Leszámolom a pénzem.

— 20 forint... 22 forint... 23... 23 forint 50... 70... 90... 24 forint!

— Uram, mi 1 forintnál kisebb pénzt nem fogadunk el!

— Tessék!

— Rendelet van róla.

— Mi? Én még nem olvastam erről.

— Talán Pénzügyi Szemlét tetszik olvasni, vagy az Igaz Szót?

— Ja kérem, ez nálunk van így! A közértbe viheti az aprót!

— Igen? Tetszik tudni én meg néha süket vagyok, és most várom, hogy a honvédelmi miniszter a napi parancsában hivatalosan is süketté nyilvánítson.

— A viszontlátásra!

Csókási György

Látókör

„A békés egymás mellett élés olyan új szakaszhoz érkezett, amelyben az előrehaladás szükségképpen némileg lelassul”, állapította meg FEGYVERKEZÉS ELLEN — ESZMÉINK FEGYVERÉVEL IS címmel a TÁRSADALMI SZEMLE márciusi számában megjelent cikk.

„Helsinki ugyanis a kialakult realitások elismerésén túl a kapcsolatok fejlesztésére való készség kinyilvánítását is tartalmazta. Mindez hosszabban tartó diplomáciai erőfeszítésekkel jár. Emellett *előtérbe került egy problémakör, amely tartalmánál fogva nehezebben megoldható. Ez a katonai enyhülés, amely az államok és a koalíciók alapvető biztonsági érdekeit érinti.*” E kérdésekben az előrehaladás igen nehéz, hiszen a kölcsönös biztonság fogalmának közös értelmezését és felfogását kell kialakítani. *Európa szívében, ahol a politikai enyhülés kiterjedt, a katonai szembenállás nem csökkent, sőt a NATO magatartása következtében még fokozódott is. Ez a helyzet kezdeményező politikai lépéseket követel.* A Szovjetunió ismételten kezdeményezte a Salt II. megállapodásának megkötését, Bécsben viszont 1976 februárjában a szocialista államok álltak elő új kezdeményezéssel: Ha a helsinki záróokmányt aláíró harmincöt ország szerződésben kötelezné magát, hogy elsőnek nem alkalmaz atomfegyvert, a legnagyobb lépés lenne az atomháború rémének száműzése felé. A direkt választ a NATO-országok, az Egyesült Államok részéről általában az elutasítás, az indítványok elferdítése, agyonhallgatása volt. A válasz másik formája a konkrét tettek: a katonai költségvetés emelése.

„Az új fegyverfajták széleskörű rendszeresítése hallatlanul megnehezíti a fegyverkorlátozási megállapodást, szinte lehetetlenné teszi a Salt-ot, és a bécsi tárgyalások sikeres befejezését is. A neutronbomba egyúttal egy fontos, évek óta érvényes megállapodást is megkérdőjelez: ez az úgynevezett atomsorompó-egyezmény, amely a nukleáris fegyverek továbbadását tiltja.” E két fegyverfajta bevezetése szükségképpen ellenlépésekhez, a fegyverkezési hajsza új menetéhez vezetne.

A munkaerő-gazdálkodás mai gondjairól ír a VALÓSÁG 2. számában ERDÉLYI SÁNDOR: MUNKAERŐ-GAZDÁLKODÁSUNK címmel, melynek központi mondanivalója szellemi kapacitásunkkal való rossz gazdálkodás. Ma „közgazdasági tényező a fizikai állomány szaktudása. *Jelenlegi szabályozó rendszerünk nem nagyon nyújt módot annak honorálására, amikor szakmunkásaink az átlagost meghaladó teljesítményükkel végsősoron élőmunkát takarítanak meg...* Miért nem lehet ebben a kivitelezői kapacitás-ínséges világban a saját erővel munkaidő után elvégzett fejlesztési-átalakítási munkákat korrektül, költségvetési normák szerint, a fenntartási vagy beruházási keret terhére elszámolni? Azok bértartalmát pedig, különösebb megkötés nélkül kifizetni? Nem összetévesztve a túlórával”. *A szellemi kapacitásunkkal való rossz gazdálkodás kérdése sokkal élesebben vetődik fel a közvetlen termelést irányítóknál, a művezetőknél.* „Az általánossá vált munkaerőhiány és az ennek következtében megromlott munkafegyelem... kiveszi az eszközöket a termelésirányítók kezéből, állandó defenzívába szorítja őket. Napjuk jórésze »tűzoltó munkával« telik el, éppen arra nem marad idejük, ami a dolguk lenne. Nagyon sokszor elhangzik... a helyi szervezések fontossága... megvalósulásuk hiányát abban látom, hogy azok, akiknek meg kellene valósítani, egyszerűen »nem jutnak levegőhöz«, tudásuk nem érvényesül, energiájuk elpocsékolódik.” S miután e művezetői posztokra nem nagyon tülekednek a nagy gyakorlattal rendelkező szakmunkások, így friss diplomás, gyakorlat nélküli mérnököket állítanak helyükre. „Itt vagyunk a probléma lényegénél. Egyfajta »földcsuszamlás« következett be. *A társadalom de jure elismeri a szellemi tőkét, az objektív helyzet következtében de facto nem: a jelenlegi gyakorlat szerint a tudás igen sok helyen egy vagy két lépcsőfokkal alacsonyabb szinten hasznosul.* Van a dolognak a pillanaton túlmenő veszélye is. Az emberi agy érzékeny, furcsa jószág. Ha nem használják, a benne felhalmozott tudást, az egy idő után eltűnik, és tíz év múlva már hiába is várjuk tőle, hogy a saját területén segítsen az ország munkaerő-gondjainak megoldásában...” *„Nagyon sok területen láttam már nagyon sokféle pazarlást a munkaerővel. De amit a kutató-fejlesztő gárda munkaerejének pazarlásában sikerült felmutatnunk, az messze leköröz minden más területet...* Hogy nálunk ezt a kutatási, fejlesztési tevékenységet mi jellemzi a leginkább? A papírorientáltság... Kutatásra, fejlesztésre a nemzeti jövedelemnek olyan hányadát költjük, hogy ezen a téren a világ első öt állama közt foglalunk helyet. A társadalomnak ez az óriási áldozata közel sem térül meg: tele vagyunk megoldatlan műszaki problémákkal, kutatók tízezreit tartjuk el, de ha egy valóban használható gépkonstrukciót akarunk beállítani, akkor importálunk, ha ugyanezt gyártani akarjuk, akkor licencet vásárolunk... *Ha a kutatási tevékenység eredmény-orientáltságú és nem papír-orientáltságú lesz, akkor óriásit lépünk előre a munkaerő racionális kihasználásának kérdésében...* Hol kapcsolódik ez a kérdés a magyarországi munkaerő-gazdálkodáshoz? A kutatói munkaterületen a munkaerő kihasználtsági foka önmagában is nagyon jelentős kérdés, az igazán érdekes a következő: hazánk gazdasága nyitott gazdaság, nemzeti jövedelmünknek majdnem a fele realizálódik a külkereskedelmen keresztül. *Az ország munkaerő-gazdálkodására kevés dolog hat annyira, mint a nemzetközi cserearányok.* Ha ezek romlanak, az végsősoron azt jelenti, hogy megélhetésünkért jóval több élőmunkát kell exportálni, ezért nő a hazai munkaerő-piacon a kereslet, vagy úgy is mondhatnám, nő a munkaerőhiány, annak öngerjesztő jelenségeivel együtt. *A cserearányokat pedig döntően az áruk színvonala, a bennük testet öltött szellemi tevékenység, vagy ha úgy tetszik a realizált kutatási, fejlesztési eredmények határozzák meg...: a kutatókban, fejlesztőkben kétségkívül objektíven meglevő szellemi kapacitás lehet az a különösebb kockázat és társadalmi ráfordítás nélkül mobilizálható erő, amely az ország munkaerőhelyzetét döntően jobbítani képes.*”

Különös világba vezet Emile Ajar regényalakja, a tíztizennégy éves arab kisfiú, Momo bennünket. A MODERN KÖNYVTÁR sorozatban megjelent ELŐTTEM AZ ÉLET című regényének cselekménye Párizs peremkerületében, Belleville-ben játszódik, „ahol a zsidó, arab, meg néger sok volt”, s ahol egy kiöregedett utcalány, Rosa mama penziójában egyszerre hat-hét kurvagyerek is élt, köztük Momo. *„Ha egy nő kénytelen strikkelni, akkor nem gyakorolhatja a gondviselői apaságát, ezt írja elő a prostitúció. És akkor fél, hogy kisemmizik, és eldugja a kölkét, nehogy gyámnak adják.* Napközibe teszi, olyan illetőhöz, akit ismer, és ahol van biztos diszkréció. Nem tudom elsorolni az összes kurvagyereket, aki mind előfordult Rosa mamánál az én időmben, de kevés olyan volt, mint én, aki végleges jogcímen voltam ott.” *Arabok, zsidók, afrikaiak, Franciaország vendégmunkásai, az öregek a „taccsvonalra” szorultak helyzetével, a prostituáltakkal, férfiságukat rühellőkkel, a kábítószeresekkel, orvosi — jogi-erkölcsi problémáival, az euthanáziával — mind foglalkozik ez a kisregény, amely hónapokon át vezette a könyvslágerlistát* és végül 800 ezer példányban kelt el Franciaországban. Az előttem az élet a modern francia próza kiemelkedő regénye.

H. E.

A KÖZGAZDÁSZ szerkesztője voltam

Az emlékezet tévedhet, az újság dokumentum. Közeledvén az egyetem fennállásának 30. évfordulója, átlapoztuk a régi lapszámokat, s ez adta az ötletet, hogy elbeszélgessünk az egykori szerkesztőkkel. E beszélgetések során nemcsak azoknak az embereknek a képe rajzolódik ki, akik a lapot írták, de felvillan az egyetem történetének több érdekesebb fejezete is.

A KÖZGAZDÁSZ első szerkesztője 1953. februárjától Gácsi Sándor volt. Jelenleg a Magyar Rádió munkatársa.

— A lap elindítása teljesen hallgatói kezdeményezésre történt, semmiféle támogatást nem is kaptunk, sem az egyetemtől, sem a pártszervezettől. Abból kiindulva hoztuk létre az újságot, hogy legyen egy fórum, ahol problémáinkat közölhetjük. A másik ok a képzéssel függ össze: az volt a véleményünk, hogy a közgazdászokat nem az egyetemen kell nevelni, hanem a már akkor is meglevő közgazdasági technikumokban. Ez nem egyezett az egyetem elképzeléseivel. Az egyetem azokkal foglalkozott, akiket oda beiskoláztak. Mi azt mondtuk, hogy már a középiskolában el kell döntenie valakinek, hogy közgazda akar-e lenni, s ne azért legyen az, mert az orvosi helyett ide iskolázták be. Tudatos közgazdászképzést akartunk csinálni, illetve ezt befolyásolni.

Én 1953-tól voltam szerkesztője, de a lap már 1952-ben is működött, első példányai stencilezett kiadványok voltak. Később újságokból kivágdalt betűkből állítottuk össze gépelt és nyomtatott betűs változatban. Ekkor már fényképek, rajzok is voltak benne. Amíg stencilezett volt, addig az egyetem házi sokszorosítójában húzták le, a nyomtatott betűs változat a Magyar Nemzeti Múzeum rotaprint nyomdájában készült.

A lap impresszumában 1953. szeptember 16-án olvashatjuk először a Szikra Lapnyomda nevét.

— Már 1952 végén nyomtatott minőségben jelent meg a lap számonkénti engedélyezéssel, nyomdában. Ez lényegesen leegyszerűsítette az előállítást, viszont a nyomdaköltséget a szerkesztőségnek kellett fizetni. A lap úgy tartotta el magát, hogy a hallgatók és a tanárok homokot hordtak fel a padlásra, s ezt a keresetet használtuk fel az engedélyezésig.

A „korabeli" cikkek címei sajátos képét adják az akkori egyetemi életnek, s nem minden derültség nélkül fedezhetjük fel, hogy a régi diákok problémái sok tekintetben nem különböztek a maiaktól. Néhány cím ízelítőül: „A menzajegyek megváltásáról", „Idejében jön a jegyzet!"

Egy másik írás — Mi újság a Makarenkó u. 22-i diákotthonban? — a fűtés és a vízellátás nehézségeiről szól. (Persze ezt 1953-ban írták.) De hasonlóan, aktuális mondanivalóval bír a „Mi történt a könyvtárban?" című cikk — 1953 március — amely így kezdődik: „II. 27-én leszakadt a könyvtár mennyezetéből 4—5 méternyi darabon, 80 mm átmérőjű vakolat... ...Még a teremelosztásban oly szűkmarkú Farkas elvtárs is segített".

Gyakran írt ki a lap különféle pályázatokat, s majd minden számában közölt is belőlük néhányat. Két cím a III. évfolyam marxista-leninista dolgozataiból: „A nép állama gondtalan megélhetést biztosít", „Büntetlenül verhetett a kulák a kantárral".

— Nagyon sokféle témával foklalkoztunk, több cikkünk bírálta az oktatást. Az évfolyamon sokan voltak szakérettségisek, akik nem a gimnáziumi érettségi, hanem üzemi tapasztalat, vagy aktív paraszti munka után kerültek az egyetemre. Ennek megvolt az az előnye, hogy élettapasztalatban gazdagabbak voltak. Én is üzemben dolgoztam egyetem előtt, s mi tudtuk érzékelni, mennyire idealizált dolgokat tanítanak, mennyire elszakad az itteni oktatás az üzemi gyakorlattól.

A lapban — hallgatóként vagy fiatal tanársegédként — több, ma már ismert névvel találkozunk: Szentes Tamás, Gacsályi István, Benedeczky Jánosné, Bikics István, Köves Pál, Stark Antal, Ay János, hogy csak néhányukat említsük. A „Mit várunk a szakszervezettől?" című cikket pedig így írta alá szerzője: Berend Iván tanársegéd.

— 1953-ra már kialakult a munkatársi gárdánk, körülbelül harmincan — rajzolók, fotósok, cikkírók — alkották a szerkesztőségi kollektivát. Vagy pályázatokra jelentkeztek, vagy egyszerűen bejöttek a szerkesztőségbe, hoztak egy cikket. Mi nem lektoráltunk. A szerkesztőségi üléseken bíráltuk a cikkeket, de nem javítottunk „és"-eket, „csak"-okat, hanem azt mondtuk: ez tartalmilag megfelel, megírva nem jó, elfogadjuk, ha az illető átírja. Többnyire átírta.

A harmincból két embert függetlenítettek: engem, mint szerkesztőt, és egy félig cikkíró, félig ügykezelő embert. A fizetésünkből szerény honoráriumrendszert alakítottunk ki, ebből jutalmaztuk a társadalmi munkatársakat. Mi magunk is ugyanolyan nappali tagozatos hallgatók voltunk, mint a többiek, s igazságtalannak tartottuk, hogy kettőnket kiemeltek. Úgy fogtuk fel, hogy a kialakult gárda szétzüllesztését jelentené, ha ketten fizetést kapnak, a többiek nem.

Az újság rendszeresen közli a Rákosi ösztöndíjasok, a kiváló hallgatók képeit, felszólít a „tanszemélyzet ideológiai oktatási színvonalának" javítására. S mindezzel párhuzamosan bátor, gyakran — ma már szinte elképzelhetetlen — személyre szóló kritikákat is szép számmal találunk benne.

— A bírálatokat kénytelenek voltak elfogadni a címzettek, mert én ugyanolyan párttag voltam, mint például az a tanár, akinek az előadásáról megírtuk, hogy álmosítóan unalmas. A pártszervezetben egyenrangúak voltunk — tag voltam én is. Az egyetem rektora is párttagi minőségben ült a taggyűlésen, nem mint rektor.

Emiatt, hogy viszonylag sokat megengedhettünk magunknak, tekintélyünk volt. Egy későbbi, fegyelmezettebb állapotában már vesztett tekintélyéből a lap, de az első időkben egyértelmű hallgatói beállítottsága miatt a KÖZGAZDÁSZ nagyon népszerű volt.

F. S. P.

Akarsz jó programot nyárra?

Amikor az építőtáborozásról hallunk, általában három dolog jut eszünkbe: a munkára nevelés, a közösségi gondolkodás kialakítása, hozzásegítés a szabad idő helyes eltöltéséhez. Az építőtáborozás alaptevékenysége mellett ez utóbbi két célt hivatott szolgálni, a szakosított tábormozgalom. Még csak most nőtte ki a gyerekcipőt, de már sok eredményt hozott. Ez a tábortípus a következőket jelenti: a szűk táborvezetőségen kívül nyolc-tíz egyetemista is jelen van, ők segítenek a kellemesebb táborélet kialakításában. Délelőtt ők is dolgoznak, délután pedig a programokat irányítják, a vezetőséggel együtt. Ez mindent magában foglal a tábori olimpiától kezdve, a vetélkedőn keresztül az esti discoig és a tábortűzig. És ezenkívül még valamit; politikai és más viták vezetését. Az építőtábor, ahol két hétig mindenki együtt él, alkalmas arra, hogy a világnézeti nevelés színtere legyen. A vitákban szó esik aktuális kül- és belpolitikai kérdésekről, filozófiáról, művészettörténetről, zenéről és lehetne még sorolni.

Ilyen táborba várunk benneteket június 18-tól, augusztus 27-ig, kéthetes váltásokban. A színhely a Kiskunhalasi ÁG kunfehértói tábora a résztvevők pedig Somogy megyei középiskolások. A tábor szép helyen fekszik, van saját sportpályája, így nemcsak a tábor tartalma, hanem környezete is vonzó. És végül, akik várnak benneteket. Izbéki Gábor, aki június 18-tól, július 15-ig lesz táborvezető, Hoffmann Márta, Tombácz Endre és Újhelyi Gyula IV. év népgazd. terves hallgatók, akik az ezt követő másfél hónapban irányítják a tábor életét. A jelentkezéseket személyesen, vagy a kari táblákon várják. Főleg II. évesekre és elsősökre számítanak, de bárki jöhet, ha igazán kedvet érez ehhez a munkához. Ez a táborozás is beleszámít a külföldi építőtábor előfeltételeként megszabott hazai táborozásba, valamint KISZ-vállalásként is elfogadott.

Akinek tehát még nincs nyári programja, vagy kifejezetten ezt szeretné csinálni, azt szívesen várják az említett táborvezetők.

m. g.

Pályázati felhívás!

A Magyar Televízió Zenei Osztálya pályázatot hirdet olyan zenei képzettséggel rendelkező fiatalok számára, akik képesnek érzik magukat zenei-jellegű műsorok újszerű megvalósítására.

A pályázat célja a televíziós zenei ízlésnevelés és közművelés eszköztárának gyarapítása, olyan fiatal egyéniségek felkutatása, akik ötleteikkel, újszerű látásmódjukkal, vagy személyes részvételükkel, a televíziós zenei ismeretterjesztés terén versenyre vállalkoznak.

A pályázaton történő részvétel korhatára 18—35 év. Beküldendő: életrajz (zenei tanulmányok megjelölésével), 6x9-es méretű fénykép, pályamű (legfeljebb 10 gépelt oldal terjedelemben).

A pályamű lehet: egy műsor tartalmát érintő bármely téma vagy egy műsor formájára vonatkozó elképzelés, amely közérdeklődésre tarthat számot és amely televíziós megvalósításra alkalmas. A pályázónak meg kell jelölnie, hogy pályaművének megvalósításában milyen minőségben kíván részt venni (szerző, előadó, műsorvezető, stb.).

A pályaművek beküldési határideje: 1978. április 20. Jelige: Zene a képernyőn. Címünk: Magyar Televízió, Zenei Osztály 1810 Budapest, Szabadság tér 17.

A pályázatokat szakemberekből álló bizottság bírálja el. A pályázat eredményéről a pályázókat a TV Zenei Klub júliusi adásában tájékoztatjuk.

A legjobb pályaművek beküldői írásban kapnak értesítést pályázatuk további sorsáról. A fel nem használt pályaműveket nem őrizzük meg, és nem küldjük vissza.

A Magyar Televízió a legjobb pályaművek megvalósítását tervezi, a TV Zenei Klub 1978—79-es évadjában.

A Magyar Televízió Zenei Osztálya

Kosárlabda

Férfi kosarasaink NB II-beli idei szereplése fényesen sikerült idáig. Mindennél beszédesebbek az eredmények: Közgáz—ÁSE 85:70; Közgáz—Esztergom 119:76; Közgáz—Volán 88:68; Közgáz—Csepel Autó 103:98; Közgáz—BEAC 89:73. Dobásbiztonságával kiemelkedik Némethi, aki csak az ÁSE elleni találkozón adta 30 pontnál alább, de figyelemre méltó Kamarás és Udvarhelyi ponterőssége is.

A csapat nagy fegyverténytet hajtott végre a főiskolás bajnokság 6-os döntőjébe való bekerülésével. Nyiri és Csató jó játékával 3 ponttal verték a Kandót, majd a döntőbejutásért a MEAFC-cal mérkőztek. Annak ellenére, hogy a miskolciak nemrég még NB I-es együttesében 4 (!) kétméteres kosaras játszott, csapatunk ügyes védekezéssel sok labdát szerzett és ezekből rendre értékes pontokat dobott. Végül is lelkes, esetenként még látványos játékkal is szép sikert arattak: Közgáz—MEAFC 82:62. Némethi, Nyiri és Csató volt különösen elemében a pontszerzésnél: Némethi 34, Nyiri 17, Csató 16, Bánhegyi 8, Fodor 5 ponttal járult hozzá a győzelemhez. A hatos döntőre március 29. és április 2. között kerül sor a MAFC Kinizsi utcai termében, ahol a Közgázon kívül olyan „sztár"-csapatok is bűvölik majd a labdát, mint az NB I-es Körmend MAFC, SMAFC, TF, valamint a BEAC.

Ezzel egyidőben rendezik a lányok főiskolás döntőjét is, ahol hogy teljes legyen az öröm, a Közgáz is képviselteti magát.

Építőtábor '78

Az elmúlt évekhez hasonlóan, az idén március 22. és 29-e között rendezzük meg az építőtábori napokat a II. emeleti folyosón.

A már jól bevált miskolci és salgótarjáni tábor mellett sikerült megállapodni a barcsi tanáccsal és a Somogy megyei KISZ-bizottsággal egy új táborhelyre. Ha ez beválik, úgy mind a három helyen jó körülmények között, és ami a legfontosabb, kellemesen és hasznosan tölthetik el a táborlakók a két, illetve három heteket.

A hazai táborok időpontjai a következők:

Salgótarján: I. tábor: július 2—16.; II. tábor: július 16—30.

Miskolc: (szovjet diákokkal) I. tábor: július 16—30.; II. tábor: július 30—augusztus 13.

Barcs (lengyel, bolgár, NDK diákokkal) július 16—augusztus 5-ig (3 hét).

Külföldre: Lengyelországba, Bulgáriába, az NDK-ba és a Szovjetunióba (Leningrád, Moszkva, Irkutszk) utaznak majd a nyáron brigádok. A szovjet építőtáborokba és az NDK munkaakcióra (ez nem azonos a fenti építőtáborral, mivel a munkaakción a keresetek nem a kultúrprogramok költségeit fedezik, hanem annak hiányában kézhez kapják az ott dolgozók) való kiutazás feltétele egy, az egyetem szervezte, hazai építőtáborban való részvétel.

Minden érdeklődőt várunk az ÉT-napokon és nyáron a táborokban. Azok a jelentkezők, akik szívesen részt vállalnának a táborok előkészítésében, szervezésében vagy lebonyolításában, keressék meg a kampány ideje alatt annak a tábornak a vezetőjét, ahová menni akarnak.

Építőtábori Szakbizottság

Helyreigazítás

Előző számunkban „Új számonkérési formák" című cikkünkben helytelenül tájékoztattuk olvasóinkat a záróvizsgákról. Most szó szerint idézzük a rektori tanács határozatának szövegét.

„Záróvizsgát ... írhat elő a tanterv valamely tantárgy két- vagy többféléves oktatását lezáró számonkérés formájaként. Azokból a tantárgyakból, amelyekből a tanterv szerint kollokviumot, illetve szigorlatot kell tenni, záróvizsgát nem lehet előírni."

Ismerkedés a technikával a Zsil utcában

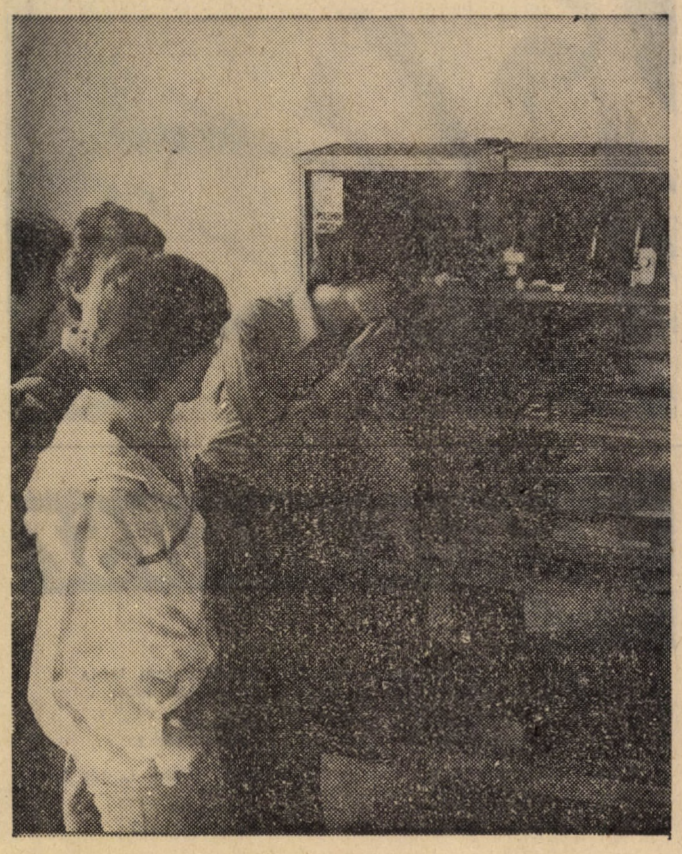

Menzavacsorát — a közművelődésért

„Milyen a huszár hatvágás?" — megtudhatta mind az a húsz-egynéhány ember, aki március 13-án fél 6-kor eljött a klubba.

A SOTE égisze alatt működő Alkalmi Színjátszó Csoport március 15-re készített műsorát adta elő nálunk.

Különböző egyetemekről összefogott tizenhat diák, akik több hónapig válogattak az Országház könyvtárának eredeti dokumentumaiból, koreográfiát csináltak, bábokat készítettek, zenét szereztek, népdalok, népi mondókák után kutattak. Háromnegyedórás előadásukat maguk szerkesztették, rendezték és természetesen maguk játszották, énekelték, táncolták, zenélték végig.

Mindezt: március 15-ért.

Mindezt: magukért.

Mindezt: nekünk. Hiszen csak két előadást tartottak: egyet a Közgázon és egyet az orvosin.

A SOTE-n háromszáznál többen nézték meg őket, és kapcsolódtak bele lelkesen a játékba. A végén percekig tartó taps volt a honorárium.

A mi honoráriumunk az volt, hogy körülbelül kéttucatnyi diák (csak diák!) bejött a klubba, és az előadás előtt és után is a színjátszók maguk cipekedhettek. A kellékek, reflektorok, dobogók szállításában egyetlen közgázos sem szakadt meg.

A mi egyetemistáink a műsorról, többek között, az egyetemen kitett öt plakátból, a Népszavából, a Közgazdász újságból és a Klub Közlönyből értesülhettek. Egyetemünk dolgozóinak pedig én vittem a hírt. Hatvankét darab legépelt tájékoztatót adtam át személyesen a földszinttől a harmadik emeletig.

Előadás után, amikor az ottlevők még az ajándékpereceket ropogtatták, és a színjátszóktól szintén ajándékba kapott Petőfi-köteteket forgatták, azon töprengtem, amit a mellettem álló klubos ismerősöm mondott: „Ide a klubba csak a NÉVRE jönnek el az emberek. Egyébként is a műsor fél 6-tól negyed 7-ig tartott, és ilyenkor vacsoraidő van, ezt jegyezd meg!"

Megjegyeztem!

De vajon lesz-e idő, amikor egy menzavacsorát áldozunk a „közművelődésért"? És az üres, vagy tele hasú kényelem nem fullasztja majd érdektelenségbe a március 15-ről való méltó megemlékezést?

Linka Ágnes

25

Huszonöt éves A mi egyetemünk. Nem a miénk — az harminc lesz, ha megéri —, hanem a Nehézipari Műszaki Egyetem lapja, „A mi egyetemünk".

Az évforduló alkalmából kétnapos ünnepséget rendeztek Miskolcon. Meghívták a régi munkatársakat, ott voltak és pohárköszöntőt mondtak az egykori szerkesztők, s vendégül látták a többi egyetemi lap szerkesztőit, munkatársait.

Az ünnepi rendezvények mellett kötetlen beszélgetésre, eszmecserére is jutott idő. Megállapíthattuk, hogy a különböző egyetemi lapok helyzete, ellátottsága nagymértékben függ a lapnak „otthont adó" egyetem anyagi körülményeitől, vezetőinek hozzáállásától.

Gratulálunk az „A mi egyetemünk" egykori és mai munkatársainak, s jó lenne remélni: jövőre találkozunk a mi legközelebbi, kerek számú jubileumunkon; ekkor lesz 28 éves a Közgazdász.

A KÖZGÁZ JAZZ-KLUB MŰSORA

Március 29-én nagyszabású SWING-EST lesz kiváló előadókkal: Kőszegi Rhythm and Brass, Rákfogó (Szakcsi, Návori, Babos, Bögöly, Németh J.).

A további program így alakul:

ÁPRILIS

5. Kőszegi Rhythm and Brass

12. Rákfogó—Mini

19. Csik—Fogarasi—Kőszegi és Tomsits Rudolf együttese, a Big-Band Rt.

26. MRT Big-band

MÁJUS

3. Interbrass

10. JAM SESSION

MILYEN IS A HUSZÁRVÁGÁS?

Tény, hogy gondolkodásra senkit nem késztetett a SOTE Színjátszó Csoportjának hétfőn bemutatott március 15-i emlékműsora.

Nézők és játszók fele-fele arányban bevonultunk iskolánk klubjába, a játszók egy ügyes kezdőaktus során perecet osztottak a nézőknek, akik össze-vissza ülve-állva elhelyezkedtünk, kicsit gyámoltalanul rágcsálni kezdtük perecünket, s vártuk, hogy amúgy mit fogunk kapni. Szónoki kérdésben magában a válasz: semmit nem kaptunk. Láttunk egy jó, sőt szimpatikus ünnepi megemlékezést, de *kapni* semmit nem kaptunk. Klub-színpadra alkalmazott életképek egységes és jó stílusú együttesét *tekinthettük meg* (rágcsálva a pereceket: mindenkinek jutott), igazán mondom: élvezetes félórát töltöttünk együtt — hogy azonban mivégre, azt nem tudom. Hogy mi volt az előadók célja mindezzel?

Lehet, hogy a stílus maga. És ez itt nem kevés: valahogy a századelő nemzetiszínházas stílusának (ahogy azt én elképzelem) és a modern színház külsőségeinek olyan ötvözetével találkoztunk, ahol a két, vad ellentét valahogy' egy csöppet sem zavarta egymást (pedig az ellentétek összebékítése éppen a külsőségekben igen nehéz), sőt; a harmónia összeállt. (Ebben a vonatkozásban — nagyon halványan ugyan —, de emlékeztetett Bódy Gábor nagyszerű filmjére, az Amerikai anzix-ra.)

Itt és most azonban ez az előadás semmit nem mondott (és szigorúan véve logikai bukfenc a l'art pour l'art stílusdeklaráció is, hiszen az új stílus mindig *valaminek* az elmondását célozza) — hogy pedig egy ünnepi műsor célja maga a megemlékezés, ez olyan tévedés, amit nemigen hiszem, hogy bárki is komolyan gondolna. (Nem beszélve arról, hogy amire már emlékezhetünk, az csupán a történelemkönyvek vonatkozó lekciója és hányféle történelemkönyvekből tanultak a mai közönség különböző korú tagjai!)

Hogy pedig van számunkra való mondanivalója 1848-nak is, az nem kérdés. Úristen: mennyit tanulhatnánk például bármelyik forradalmunk általános és igaz lelkesedéséből!

Nem, az kevés, ha a sablonos megemlékezést magával ragadó megemlékezéssel cseréljük fel: az irány jó, de a változás még csak forma szerint való. *A sablonszerűség ellentétele nem a sablonok hiánya, hanem az átnyújtása valami újnak és igaznak.* A tagadás nem lehet program, ahogy ezt Thomas Manntól megtanultuk, csak valami magasabbra és igazabbra szabad törekedni.

Az előadás egyébként jó volt: a félórát végig a játszókkal töltöttük és ez szép sikere a SOTE Színjátszó Csoportjának.

— Mt —

A TARTALÉK

Legújabb, sztárolt blöffünk a tartalék. Ismerős, nem? Hozzátehetnénk, hogy már ki is futotta magát: manapság már a ködösítés kismestereinek, a mellébeszéles amatőrjeinek is a vérében van. A „készség szintjén" — ahogy mondani szokták.

A tartaléknak egyszerű a titka: a konkrétból általánost, a mulasztásból meglevő adottságot, a kötelességből érdemet csinál. Hiszen a „termelésnövelő tartalékok feltárása" vagy a munkafegyelemben meglevő tartalékok kiaknázása, nem rossz munka kijavítását, a hanyagságok felszámolását jelenti, mert ez mindannyiunk kutya kötelessége lenne! Ellenkezőleg: a „feltárás" és „kiaknázás" nehéz, fáradságos, hovatovább úttörő munkát jelent! Amiért pedig elismerés jár! Így lesz tehát a konkrét hiányosságból, amelynek konkrét okai és konkrét felelősei vannak, újabb érdemszerzési lehetőség, hiszen felszámolásuk pozitív feladatként, felfedező, bátor tettként tálalható.

Akik össznépi jópontgyűjtésnek hiszik a szocializmust, nagy mutatványokra képesek. Majdnem elhiszszük nekik: — mint a tartalékok feltárói — a munka élvonalába tartoznak. (Magukat titkon már a felfedezők, az úttörők, a sarkkutatók társaságában érzik.)

Mi lesz, ha közkinccsé válik a „tartalék" és mindenki így magyarázza majd a bizonyítványát? Meg fogjuk érni, hogy a gyerekünk így kommentálja majd az osztályzatait: hát, vannak még tartalékaim.

De addigra már új és előkelőbb „közéleti terminus technikusok" lesznek divatban.

M. M.

KÖZHELY-ORSZÁG, KÖZHELY-KÖLTŐ?

Tudom, hogy nekrológot bírálni nem éppen ildomos. De ezúttal éppen az elhunyt költő személye a mentség: kevesen gyűlölték nála jobban a halandzsát, a tömjénfüstös mellébeszélést, a hazug vagy széplelkű közhelysóhajokat.

Nagy László irtózott a kenetes maszlagoktól; közoltárok köz-szónoka, kincstári előénekes sosem akart lenni.

Mit kezdjünk hát azokkal a közhelyekkel, amelyeket most, halálakor ráaggatni akarunk?

Mert mit jelent, hogy „az emberi sors alapvető drámáinak közelébe", vagy, hogy „az élet és a halál borzongató titkaihoz" jutott? Semmit. Minthogy az sem, hogy „sorsa örök viaskodás", hogy „faggatta a létezés titkait", hogy „a kor tanúja volt", hogy „torokszorító fájdalmai" voltak, hogy „tapasztalatait mindig az emberi erkölcs végső kérdéseinek mérlegén mérte", hogy „az emberi lét és a világ ármányaival küzdött", hogy „a tisztaság és a rontás, a szenvedély és a közöny, az élet és a megsemmisülés ellentétpárjai kaptak főszerepet költészetében". Nem számít értelmes közlésnek az sem, hogy a „huszadik századi ember küzdelmeit" faggatta, és így az sem — bár igaz —, hogy „nem ismert megalkuvást".

Elkeserítő és szégyenletes. Csak üres általánosításokra futja?

Az is nagyon szomorú, hogy e szemelvények nem összegyűjtött dolgok: egy napilapunk egyetlen nekrológjából származnak.

Aki a lét ormain jár, az seholse jár. Pedig hány költőnket léptették már ezeken a nagyon is ködös hegycsúcsokon. Nagy László is sokkal nagyobb költő volt annál, mint hogy az ilyen ég felé „ágaskodó" protokollhozsannák eminens igyekezetükben a földre rántsák.

Marschall Miklós

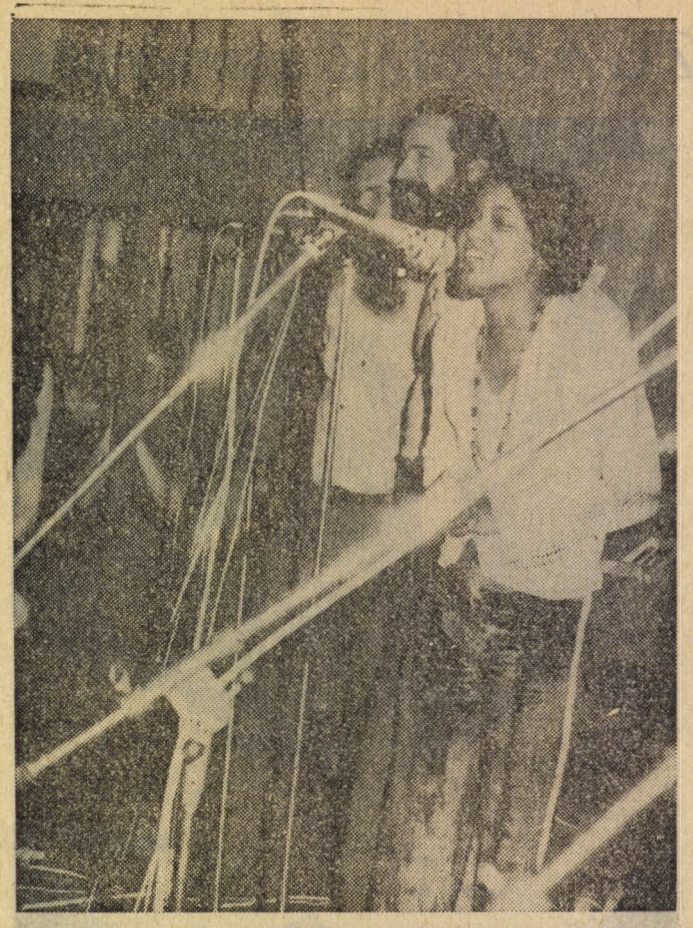

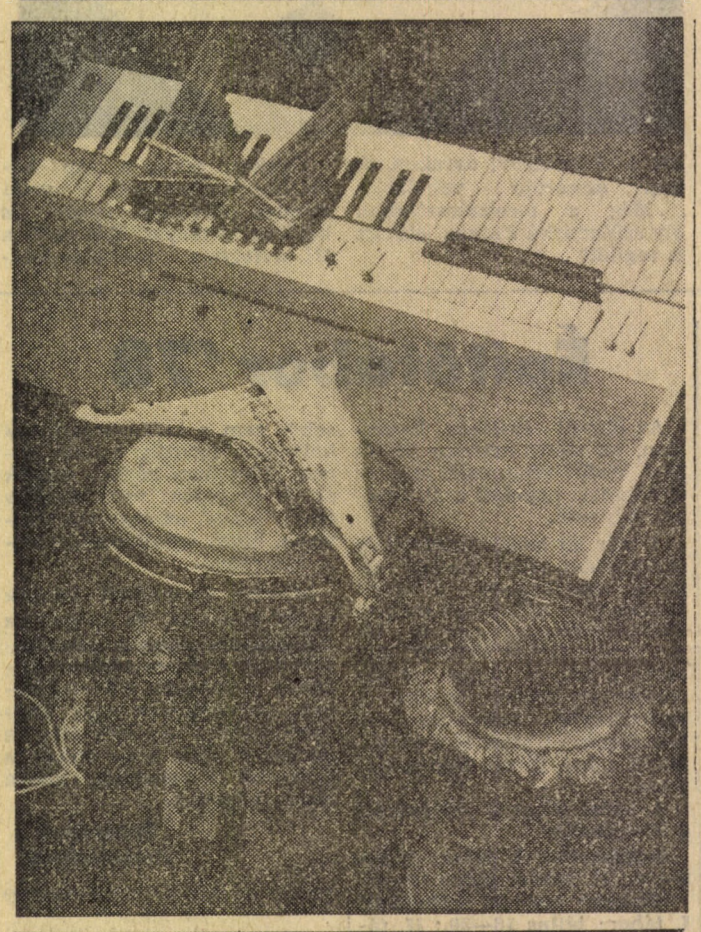

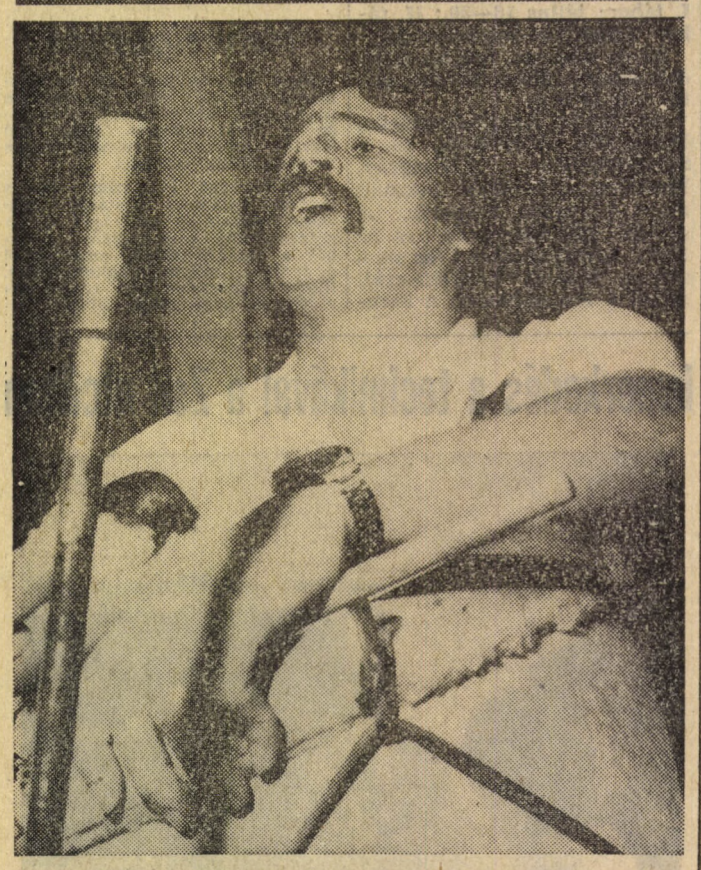

A Moncada

Aznap este rendhagyó módon kezdődött a műsor a klubban. A tolmácsnő nem akarta lefordítani a hallgatóság számára a Moncada együttes vezetőjének szavait. Nem és nem! De a mikrofon előtti huzakodás láttán felcsattanó nevetésből kiderült, hogy tolmács nélkül is értik az egybegyűltek, arról van szó, hogy a páratlan szépséggel megáldott kubai tolmácsnő — aki egyébként Magyarországon folytatja tanulmányait és véletlenül csöppent bele a tolmácskodásba — csak emelni fogja az est fénypontját.

A Polvax aznapi műsorán Kuba szerepelt, s a vitaműsor előtt a KISZ KB meghívottjaként Magyarországon tartózkodó kubai Moncada együttes fellépése igazi kubai hangulatot teremtett.

A nyolctagú férfi együttes eredetileg egyetemistákból alakult. Ma már orvos, jogász, sőt két közgazdász is szerepel köztük. Műsorukat folklór ihletésű kubai, dél-amerikai dalokból állították össze. Első számukban a megszólaltatott gitárok a chilei nép ellenállási harcáról szóló dalt festették alá parázs lüktetéssel. A forradalmi hangulatot behunyt szemmel előadott szerelmi dal váltotta. Nem volt szükség a szöveg fordítására „a szerelemben nincs különbség köztetek és köztünk" fűzte gondolatát a dalhoz az együttes vezetője.

A kubai cukornádvágó mocsedák spanyolok elleni rohamáról szólt a XIX. századi dal, amelyet csörgő, dob, tangóharmonika, gitár kíséretében idéztek fel. Majd egy különös dalnak lehettünk fültanúi. Az afrikai eredetű dalt pusztán három dob kíséretében adták elő. A jorubak — akiket Nigériából telepítettek a rabszolga-kereskedelem idejében Kubába — komoly jegyeket hagytak a kubai népzenén. A polimetria a különböző ritmusok egyidejű alkalmazásában fejeződött ki a batadobokon. De nemcsak ritmus, hanem melódia rendeltetése is volt a dobszólóknak. „E nemrég felfedezett folklór dallamokat egyelőre a kubaiak is nehezen fogadják be, azonban, ha itt szimpátiára talál, akkor küldetésünkkel alapvető célunkat teljesítettük" fordította az együttes vezetőjének megjegyzését a tolmácsnő. És a vastapssal a hallgatóság bizonyított. A rioi eredetű forró ritmusú szamba a La platákból jött, de lehetne chilei is. Arról szólt, mit fognak majd csinálni a forradalmárok, ha végre visszatérhetnek a szabad Chilébe.

Előadásuk folyamán a népi hangszerek széles tárházát sorakoztatták fel. Ezek közül nemegyet az egyszerű nép leleményességével, a már semmire sem jó lim-lomból halásztak elő. Szerepelt köztük lókoponya állkapcsától kezdve fa és egyszerű fémdoboz. De volt ennél bonyolultabb népi hangszerük is, a pánsíphoz hasonló furulya, amelyből két különálló hangszer képezett egyet.

És mintha soha nem fogynának ki a szebbnél szebb népi dalokból. Táncrahívó ritmus, forradalmi lángolás, szerelmi báj, szomorúság, vígság, fájdalom, az érzelmek sokasága váltogatta műsorukban egymást.

Komandante Che Guevara dalával akarták befejezni szereplésüket, de a hallgatóság nem engedte. Visszahívta a pódiumra az együttest, akik megköszönve a kellemes fogadtatást, elmondták, hogy már harminckét napja, hogy Kubából elindultak. Ezalatt rengeteget utaztak, nagyon sok fellépést hagytak maguk mögött, és őszintén szólva egy kicsit el is fáradtak. Búcsúzóul egy kikötői dokkmunkás dalát adták elő, aki abból az alkalomból köszöntötte vele Fidel Castrót, hogy részt vett az el nem kötelezett országok világkonferenciáján.

A Moncada együttes műsorát hosszantartó lelkes tapssal köszönte meg a Polvax közönsége, melynek résztvevője volt dr. Maróthy László elvtárs, a KISZ KB első titkára is. Szünet után Kerekes György a Társadalomtudományi Intézet munkatársa Kuba fejlődéséről, a világpolitikában betöltött szerepéről folytatott beszélgetést a Polvax résztvevőivel.

—h—

Fotó: Fáth

Célegyenes

Sportból vett hasonlattal élve, a negyedévesek befordultak a célegyenesbe. Többé-kevésbé már mindenki biztos lehet benne, hogy elvégzi az egyetemet, diplomadolgozatot ír, leteszi a nyelvi szigorlatokat, és készülődik arra a furcsa napra, amikor már nem lesz diák. Túl vagyunk 2 hónap szakmain, már láttuk egy szemvillanásra a munkahelyek belső életét, és valamit érzünk azokból a konfliktusokból, melyekkel ott szembekerülhetünk. Ezekből a lehetséges konfliktusokból, az egyik nagyon nagy bajt jelent számunkra: erről szól majd a cikk, amely egy mintának vett negyedéves csoport problémáit tárja fel — ha ez más csoportoknál nem így van, az nagyon jó — de egy csoport is adhat jellemző képet erről az ügyről, amely mindenképpen szót érdemel.

A diplomadolgozat elkészítése ez az ügy. A dolgozatnak a szerzőn kívül két „bábája" van: a tanszéki és üzemi instruktor. Rajtuk is sok múlik, hogy „terelgetik" diákjukat egy probléma felkutatásában. Vigyáznak a dolgozat arányaira, tanácsot, irodalmat adnak egy-egy kérdéshez. Ennek a két embernek szorosan együtt kéne működni, vagy ha nem nekik, akkor az illetékes tanszéknek és a munkahelyeknek. Saját kb. húsz diákot érintő példánkból kiindulva azonban én a koordináció majdnem teljes hiányát látom. Ennek az lehet az egyik oka, hogy a munkahelyek nagy többsége kétféle magatartást ismer: a nemtörődömséget, amikor adnak egy már agyonírt általános témát, aztán vágjon össze a gyerek tíz dolgozatból egy tizenegyediket. Ezek a művek, szerzőik legjobb szándékától függetlenül sem jók semmire.

A másik eset az, amikor — tételezzük fel a jót, hogy nem azért csinálják ezt az újonccal, hogy beletörjön a bicskája — azt várja a munkahely, hogy a friss diplomás, a helyi viszonyokban járatlan kezdő váltsa meg a világot. Vastag történelem könyvek igazolják, hogy ez mindeddig senkinek, még a közgazdászoknak sem sikerült. Azonban az ilyen „helyi" világmegváltás azt eredményezi, hogy diplomamunka helyett vállalati tanulmányt ír az illető, amely rendszerint a téma nehézségénél és a szerző már kiemelt mindenkori zöld fülénél fogva szintén nem lesz túl használható, nem is beszélve arról, hogy konkrét jellege miatt, nem ütheti meg a diplomamunkáktól általában elvárható teoretikus mélységet.

Vannak tehát még a célegyenesben is buktatók. Sajátos átmeneti állapot ez a célegyenes, amolyan se diák — se felnőtt kor. Átmeneti, ezért veszélyes. Egy diplomamunka írása nem kis dolog. Sikere vagy kudarca nagy hatással lehet az utolsó akadályvételére is, és meghatározhatja a munkahelyi „belépőt" is. Fontos lenne tehát mielőbb foglalkozni az egyetemnek, valamint a felkért külső konzulenseknek ezzel a kérdéssel, és jobb koordinációt létrehozni, reális, jó témákat találni, amelyek valós problémák megoldását segíthetik. Ez érdeke a vállalatoknak, egyetemünknek és a diákoknak egyaránt.

Köves András

KÖZGAZDÁSZ

A Marx Károly Közgazdaságtudományi Egyetem lapja
Megjelenik kéthetenként a tanulmányi időszak alatt
Felelős szerkesztő:
FARKASINSZKYNE HALAY EDIT
Szerkesztőség: Budapest IX., Dimitrov tér 2.
Telefon: 174—548
Kiadó: Hírlapkiadó Vállalat Budapest VIII., Blaha L. tér 3.
Felelős kiadó Csollány Ferenc
78—1189 Szikra Lapnyomda, Budapest
Felelős vezető: Csöndes Zoltán vezérigazgató